BENKI KUU YA TANZANIA

Tathmini Ya Mwendo Wa Uchumi

Agosti 2026

Yaliyomo

1.0 Mwenendo wa Uchumi wa Dunia 1
2.0 Mwenendo wa Uchumi wa Taifa 3
2.1 Mfumuko wa Bei 3
2.2 Sera ya Fedha 5
2. 3 Viwango vya Riba 7
2.4 Masoko ya Fedha 7
2. 5 Utekelezaji wa Bajeti ya Serikali 9
2.6 Mwenendo wa Deni la Taifa 9
2.7 Mwenendo wa Sekta ya Nje 11
3.0 Mwenendo wa Uchumi wa Zanzibar 14
3.1 Mfumuko wa Bei 14
3.2 Bajeti ya Serikali 15
3.3 Mwenendo wa Sekta ya Nje 16
Viambatisho 18
Tafsiri ya Dhana Muhimu 31

1.0 Mwenendo wa Uchumi wa Dunia

Taarifa ya hali ya uchumi wa dunia iliyotolewa na Shirika la Fedha la Kimataifa mwezi Julai 2026, inaonesha uchumi wa dunia kwa mwaka 2026 kukua kwa asilimia 3, licha ya kukabiliwa na mivutano ya kijiografia. Ukuaji huo unatarajiwa kutofautiana kikanda. Pamoja na sababu nyingine, mabadiliko ya mara kwa mara ya bei za nishati na utofauti wa matumizi ya teknolojia ya akili unde katika mnyororo wa ugavi wa dunia vimeendelea kusababisha tofauti hizo. Pamoja na sababu hizo, fahirisi za viwango vya kutotabirika kwa sera za uchumi wa dunia na biashara kimataifa zilishuka zaidi mwezi Julai 2026 (Kielelezo 1.1a na Kielelezo 1.1b).

Kielelezo 1.1a: Fahirisi ya Kutotabirika kwa Sera za Dunia

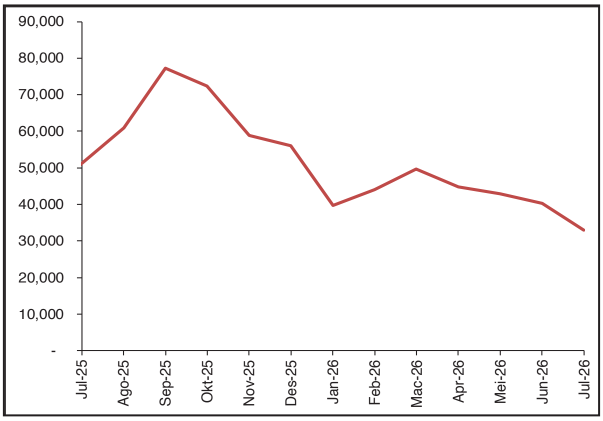

Chanzo: https://www.policyuncertainity.com/trade

Kielelezo 1.1b: Fahirisi ya Kutotabirika kwa Biashara Duniani

Chanzo: https://worlduncertainityindex.com/

Bei za bidhaa katika soko la dunia hazikuwa tulivu. Bei za mafuta ghafi zilishuka mwanzoni mwa mwezi Julai 2026 kufuatia kutiwa saini kwa hati ya makubaliano kati ya Marekani na Iran mwezi Juni 2026, kabla ya kuanza kupanda tena katikati ya mwezi Julai kutokana na kurejea kwa mashambulizi ya meli za mafuta katika mlango Bahari wa Hormuz. Hata hivyo, fahirisi ya bei za nishati ilipungua kwa asilimia 1.1, ikichangiwa na kushuka kwa bei ya mafuta ghafi na makaa ya mawe. Kwa wastani bei ya mafuta ghafi ilipungua kwa asilimia 2.3 hadi kufikia dola za Marekani 79.80, kutoka dola za Marekani 81.70 kwa pipa mwezi Juni 2026.

Kwa upande mwingine, athari za kupungua kwa bei za mafuta ghafi zilifidiwa kwa kiasi na ongezeko la asilimia 19.1 ya bei ya gesi asilia barani Ulaya. Aidha, bei ya mafuta ghafi iliendelea kubaki juu kwa asilimia 28.5 ikilinganishwa na wastani wa dola za Marekani 62.1 kwa pipa iliyorekodiwa robo ya nne ya mwaka 2025 kabla ya mgogoro wa kivita, na hivyo kuendelea kuweka msukumo kwenye gharama za maisha, hasa kwa nchi zinazoagiza nishati kutoka nje.

Bei ya dhahabu ilifikia wastani wa dola za Marekani 4,073 kwa wakia ikipungua kutoka dola za Marekani 4,228 kwa wakia mwezi Juni 2026, kutokana na kupungua kwa mahitaji ya dhahabu kama hifadhi salama ya thamani kuanzia mwanzoni mwa mwezi Julai 2026. Bei ya mafuta ya mawese, kwa kiasi kikubwa ilibaki karibu na kiwango chake cha awali, ikifikia dola za Marekani 1,101 kwa tani ikiakisi kupungua kwa matumizi ya mafuta hayo katika uzalishaji wa biodizeli.

Bei za mbolea ziliendelea kuwa na mwenendo tofauti, ambapo bei ya mbolea aina ya DAP ilibaki thabiti kwa dola za Marekani 781.3 kwa tani huku mbolea ya UREA ikishuka kwa asilimia 11.7 hadi dola za Marekani 400 kwa tani, hali iliyosaidia kupunguza gharama za pembejeo za kilimo.

Kwa ujumla, wastani wa bei za bidhaa za chakula ulipungua kwa asilimia 0.3. Hata hivyo, bei ya ngano iliongezeka kwa asilimia 8.4, kufuatia kuibuka kwa wasiwasi mpya kuhusu ugavi kutoka maeneo makubwa ya uzalishaji duniani. Bei ya sukari katika soko la dunia iliongezeka kwa asilimia 6.2. Bei ya kahawa ikiongezeka kwa kasi, ambapo bei ya kahawa aina ya Arabika na Robusta ziliongezeka kwa asilimia 16.5 na 9.1, mtawalia. Ongezeko hilo lilichangiwa na matarajio ya kupungua kwa ugavi, hususan nchini Brazil na Vietnam (Kielelezo 1.2, Jedwali 1.1 na Kiambatisho A8).

Kielelezo 1.2: Bei za Bidhaa Katika Soko la Dunia

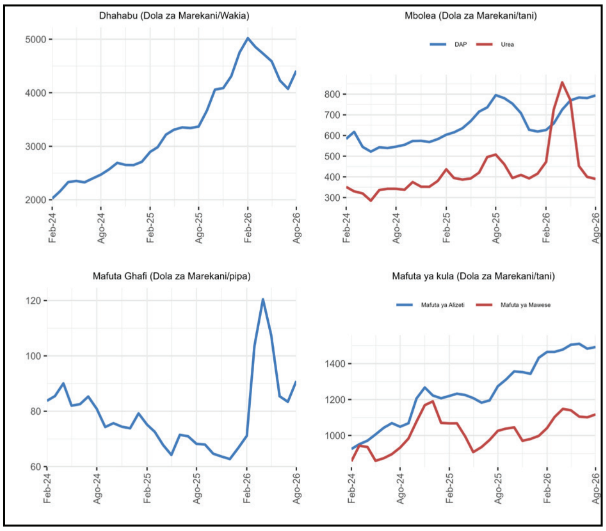

Chanzo: Bloomberg

Jedwali 1.1: Bei ya Bidhaa Katika Soko la Dunia

Wastani kwa kila mwezi

Bidhaa	Kizio	Jun-26	Jul-26	Mabadiliko (%)
Mafuta ghafi, wastani	Dola za Marekani/pipa	81.7	79.8	-2.3
Dhahabu	Dola za Marekani/wakia	4,228	4,073	-3.7
Gas asilia, Ulaya	Dola za Marekani/MMBtu	15.17	18.06	19.1
Ngano, Marekani HRW	Dola za Marekani/tani	286	310	8.4
Sukari, Dunia	Dola za Marekani/kg	0.32	0.34	6.2
Kahawa , Arabika	Dola za Marekani/kg	6.79	7.91	16.5
Kahawa, Robusta	Dola za Marekani/kg	3.73	4.07	9.1
Mafutaya Mawese	Dola za Marekani/tani	1,104	1,101	-0.3
DAP	Dola za Marekani/tani	783.8	781.3	-0.3
Urea	Dola za Marekani/tani	453.1	400	-11.7

Chanzo: Bloomberg

Mfumuko wa bei duniani uliendelea kubaki katika viwango vya juu. Nchini Marekani, mfumuko wa bei wa jumla ulipungua miezi miwili mfululizo na kufikia asilimia 3.4, kutoka asilimia 3.5 mwezi Juni 2026. Katika ukanda wa Umoja wa Ulaya, mfumuko wa bei uliongezeka hadi asilimia 2.9 kutoka asilimia 2.8, hivyo kubakia juu ya lengo la asilimia 2 la Benki Kuu ya Ulaya. Ongezeko hilo lilichangiwa zaidi na mfumuko wa bei wa nishati wa asilimia 10, pamoja na mfumuko wa bei wa huduma wa asilimia 3.3.

Nchini China, mfumuko wa bei ulipungua hadi asilimia 0.5 kutoka asilimia 1, ikiwa ni kiwango cha chini zaidi tangu Januari 2026. Hali hiyo ilitokana na kuendelea kushuka kwa bei za chakula, jambo lililoongeza wasiwasi wa shinikizo la mfumuko wa bei hasi.Nchini India, mfumuko wa bei uliendelea kubaki katika kiwango cha chini cha asilimia 4.5, na kuwa ndani ya wigo wa lengo la Benki Kuu ya India wa asilimia 2 hadi 6 (Kielelezo 1.3).

Kwa ujumla, benki kuu za nchi nyingi ziliendelea kuwa na mwelekeo wa tahadhari katika utekelezaji wa sera ya fedha, zikihofia uwezekano wa kuendelea kwa athari za awamu ya pili zinazotokana na kuongezeka kwa gharama za nishati pamoja na kuendelea kuwepo kwa mfumuko wa bei wa huduma katika viwango vya juu.

Kielelezo 1.3: Mfumuko wa Bei kwa Nchi Zinazoendelea na Zinazoibukia Kiuchumi

Asilimia

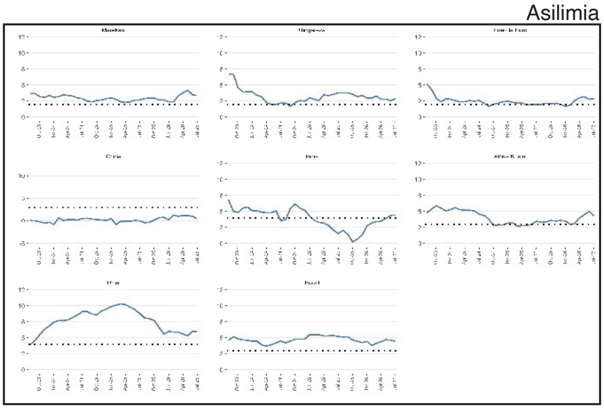

Chanzo: Bloomberg

Mfumuko wa bei katika Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC) na Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika (SADC), uliendelea kuwa na mwenendo mchanganyiko, huku nchi nyingi zikiendelea kubaki ndani ya vigezo vya utangamano vya kikanda vilivyokubaliwa (Kielelezo 1.4 na Kielelezo 1.5).

Kielelezo 1.4: Mfumuko wa Bei katika Nchi za Jumuiya ya Afrika Mashariki

Asilimia

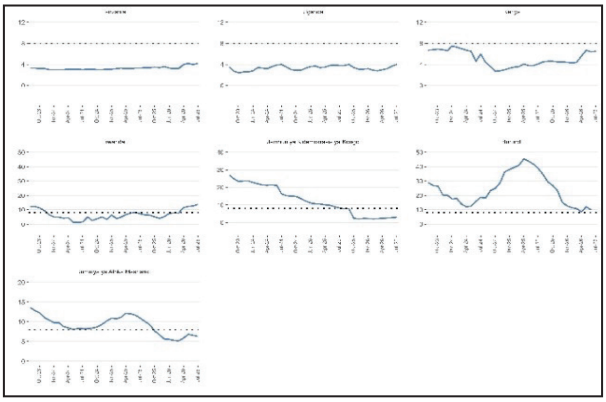

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu
Tanbihi: Mistari ya nukta inaashiria viwango vya mfumuko wa bei vilivyokusudiwa (inflation target)

Kielelezo 1.5: Mfumuko wa Bei katika Nchi za Jumuiya ya Maendeleo ya Nchi za Kusini mwa Afrika

Asilimia

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu
Tanbihi: Mistari ya nukta inaashiria viwango vya mfumuko wa bei vilivyokusudiwa (inflation target)

2.0 Mwenendo wa Uchumi wa Taifa

2.1 Mfumuko wa Bei

Mfumuko wa bei ulibaki ndani ya lengo la kitaifa pamoja na vigezo vya mtangamano wa nchi za Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC) na Jumuiya ya Maendeleo ya Nchi za Kusini mwa Afrika(SADC), ingawa ulikuwa juu ya wastani kihistoria. Mfumuko wa bei wa jumla wa mwaka uliongezeka hadi asilimia 4.2 mwezi Julai 2026, kutoka asilimia 4.0 mwezi uliotangulia na asilimia 3.3 mwezi Julai 2025 (Jedwali 2.1.1 na Kielelezo 2.1.1). Ongezeko hili lilisababishwa zaidi na kuongezeka kwa bei za mafuta kwenye gharama za usafirishaji. Ingawa mivutano ya kijiografia imeendelea kufanya makisio ya mfumuko wa bei katika kipindi cha muda mfupi kuwa hatarini kwa mishtuko ya nje, bei za vyakula ambazo zimeendelea kuwa chini, zinatarajiwa kuendelea kupunguza shinikizo la ongezeko la bei za bidhaa na huduma kwa walaji.

Jedwali 2.1.1: Mwenendo wa Mfumuko wa Bei

2020 = 100

		Badiliko la Mfumuko wa bei (Asilimia)					
		Badiliko: Mwezi hadi Mwezi			Badiliko kwa Mwaka		
Makundi Makuu ya Fahirisi	Mizania	Jul-25	Jun-26	Jul-26	Jul-25	Jun-26	Jul-26
Vyakula na vinywaji baridi	28.2	-0.8	-0.7	-0.8	7.6	4.1	4.1
Vinywaji vikali na tumbaku	1.9	0.1	-0.1	0.2	3.0	1.9	1.9
Nguo, mavazi na viatu	10.8	0.0	0.0	0.2	1.9	1.3	1.6
Makazi, maji, umeme, gesi na nishati zinginezo	15.1	-0.4	0.7	0.0	1.3	1.2	1.6
Samani, vifaa vya nyumbani na ukarabati wa makazi	7.9	0.6	0.0	0.4	2.4	2.5	2.2
Afya	2.5	0.1	0.0	0.1	1.6	1.3	1.4
Usafiri	14.1	0.0	1.6	0.1	1.2	13.6	13.8
Habari na mawasiliano	5.4	0.0	0.0	-0.3	0.2	0.9	0.6
Burudani, michezo na utamaduni	1.6	-0.1	-0.2	0.0	1.0	0.5	0.7
Elimu	2.0	0.0	0.0	0.1	3.1	2.7	2.8
Migahawa na huduma za malazi	6.6	0.0	0.0	0.8	1.0	1.9	2.7
Bima na huduma za kifedha	2.1	0.0	0.0	0.0	0.6	0.2	0.2
Huduma binafsi, hifadhi ya jamii na bidha na huduma mchanganyiko	2.1	0.0	0.1	-0.1	2.0	3.6	3.4
Fahirisi bidhaa zote	100.0	-0.3	0.1	-0.1	3.3	4.0	4.2
Makundi mengine teule							
Faharisi ya bidhaa za msingi	73.9	0.1	0.3	0.2	1.9	3.7	3.9
Fahirisi isiyojumuisha fahirishi za bidhaa za msingi	26.1	-1.1	-0.4	-1.1	7.1	4.8	4.9
Fahirisi za mafuta, nishati na bili za maji	5.7	-1.3	1.5	-0.8	1.0	6.3	6.9
Fahirisi za huduma	37.2	0.0	0.7	0.4	0.8	5.4	5.7
Fahirisi za bidhaa	62.8	-0.4	-0.2	-0.4	4.7	3.3	3.3
Fahirisi za bidhaa na huduma za elimu	4.1	0.0	0.1	0.0	2.8	1.6	1.7
Fahirisi za bidhaa zote isipokuwa chakula na vinywaji visivyo na kilevi	71.8	0.0	0.5	0.2	1.5	4.0	4.2

Chanzo: Ofisi ya taifa ya Takwimu na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.1.1: Mfumuko wa Bei na Malengo yake

Asilimia

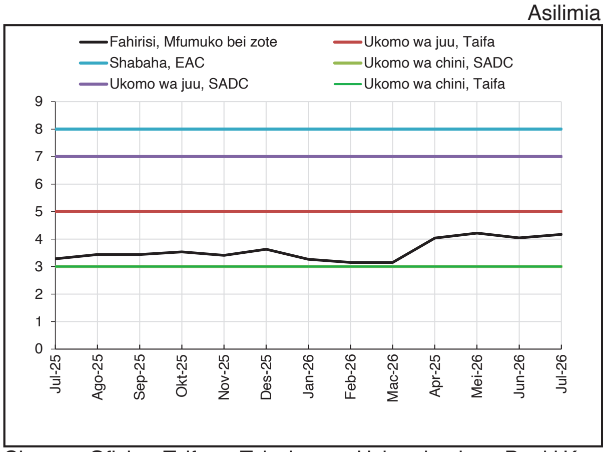

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Mfumuko wa bei wa bidhaa za msingi, usiojumuisha bei za vyakula visivyochakatwa na nishati, uliongezeka na kufikia asilimia 3.9 mwezi Julai 2026, kutoka asilimia 3.7 mwezi Juni 2026, ikilinganishwa na asilimia 1.9 mwezi Julai

2025 (Kielelezo 2.1.2). Ongezeko hili linaakisi kupanda kwa gharama za usafirishaji (Jedwali 2.1.1 na Kielelezo 2.1.4).

Kielelezo 2.1.2: Viwango vya Mfumuko wa Bei kwa Miezi Kumi na Mbili

Asilimia

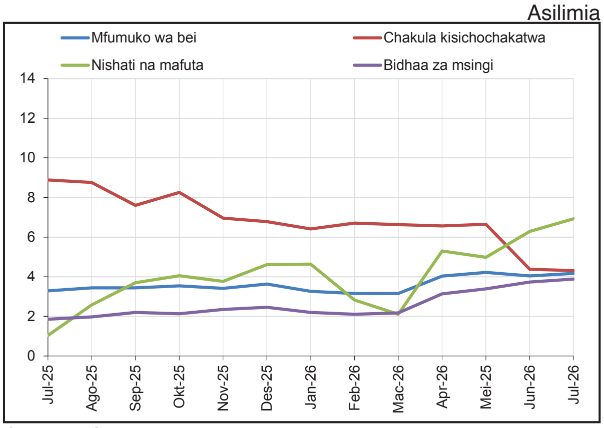

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Mfumuko wa bei za vyakula wa mwaka ulikuwa asilimia 4.1 mwezi Julai 2026, sawa na kiwango cha mwezi Juni 2026, na chini ya asilimia 7.6 ya mwezi Julai 2025 (Jedwali 2.1.1). Kupungua huku kuliakisi ongezeko la upatikanaji wa chakula kufuatia kuendelea kwa msimu wa mavuno, ambapo bei za jumla za mahindi, mchele, maharage na mtama zilikuwa chini ya viwango vya mwezi Julai 2025 (Kielelezo 2.1.3a na Kielelezo 2.1.3b).

Kielelezo 2.1.3: Mabadiliko ya Mwaka ya Bei za Jumla za Mazao

a. Mazao ya Vyakula Vikuu

Asilimia

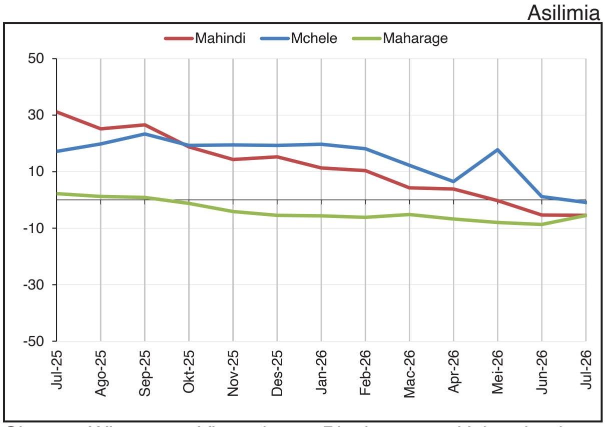

Chanzo: Wizara ya Viwanda na Biashara, na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

b. Mazao ya Vyakula Mbadala

Asilimia

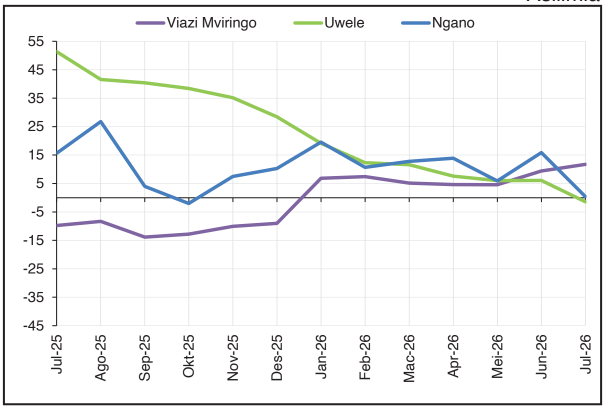

Chanzo: Wizara ya Viwanda na Biashara, na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania

Akiba ya chakula inayohifadhiwa na Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula (NFRA) iliendelea kuwa ya kutosha, ikifikia tani 479,065. Kiwango hiki ni cha juu zaidi ya kigezo cha kitaifa cha angalau tani 150,000. Tani 3,008.5 za mahindi na mpunga zilitolewa kwa wafanyabiashara mwezi Julai 2026 (Jedwali 2.1.2).

Jedwali 2.1.2: Akiba ya Chakula Iliyohifadhiwa na Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula

Tani

Kipindi	2022	2023	2024	2025	2026
Jan	207,899	124,736	270,984	646,480	567,469
Feb	203,297	106,881	326,172	619,659	560,008
Mac	200,626	80,123	336,099	587,062	533,634
Apr	190,366	63,808	340,102	557,228	510,927
Mei	149,402	51,367	340,002	509,990	496,576
Jun	141,576	46,665	340,479	477,923	480,219
Jul	140,695	94,088	368,855	485,930	479,065
Ago	144,410	210,020	489,187	537,571	
Sep	149,044	244,169	651,403	570,519	
Okt	151,794	244,289	708,399	593,485	
Nov	147,401	244,223	702,502	590,425	
Des	137,655	248,282	677,115	577,376	

Chanzo: Wakala wa Taifa wa Hifadhi ya Chakula.

Mfumuko wa bei ya nishati, mafuta na bili za maji uliongezeka hadi asilimia 6.9 mwezi Julai 2026, kutoka asilimia 6.3 mwezi Juni 2026 na asilimia 1.0 mwezi Julai 2025 (Jedwali 2.1.1 na Kielelezo 2.1.2). Ongezeko hili lilichangiwa zaidi na kupanda kwa bei ya mafuta ya taa. Bei za petroli na dizeli zilipungua kwa kiasi.

Kielelezo 2.1.4: Bei za Bidhaa za Mafuta

Kwa lita

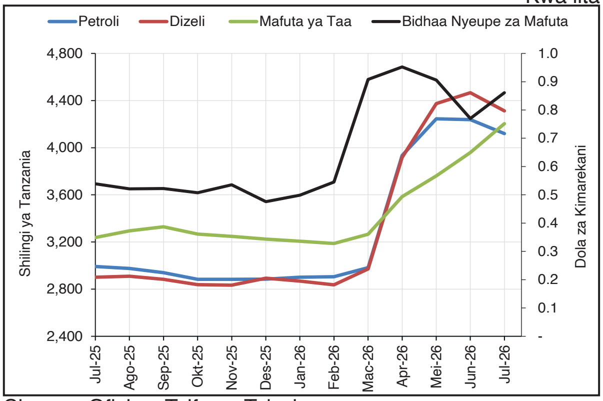

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Tanbihi: Bidhaa nyeupe za petroli huashiria wastani wa bei za dunia

Mfumuko wa bei za msingi uliendelea kuwa na mchango mkubwa kwenye mfumuko wa bei wa jumla, ukichangia asilimia 2.9 kwenye kiwango cha asilimia 4.2 cha mfumuko wa bei wa jumla cha mwezi Julai 2026 (Kielelezo 2.1.5).

Kielelezo 2.1.5: Mchango Katika Mfumuko wa Bei

Asilimia

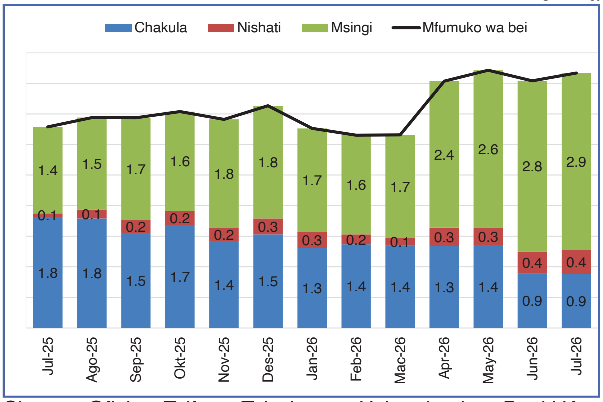

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

2.2 Sera ya Fedha

Mwezi Julai 2026, Kamati ya Sera ya Fedha iliongeza kiwango cha Riba ya Benki Kuu kutoka asilimia 5.75 hadi asilimia 6.25 kwa robo mwaka inayoishia Septemba 2026. Hatua hiyo ililenga kudhibiti shinikizo la mfumuko wa bei lililoanza kujitokeza, ikiwemo uwezekano wa kutokea kwa athari za awamu ya pili zinazotokana na kuendelea kuwepo kwa gharama kubwa za nishati, mbolea na usafirishaji.

Kutokana na mabadiliko hayo, utekelezaji wa sera ya fedha ulirekebishwa ili kuhakikisha kiwango cha riba katika soko la fedha baina ya mabenki cha siku saba kinaendelea kubaki ndani ya wigo wa asilimia 4.75 kwa kiwango cha chini na asilimia 7.75 kwa kiwango cha juu cha riba ya Benki Kuu.

Ili kuendana na uamuzi wa kamati ya sera ya fedha, shughuli za utekelezaji wa sera ziliendelea kuhakikisha kuwa kuna ukwasi wa kutosha katika sekta ya benki, ambapo wastani wa riba ya siku saba ya soko la fedha baina ya mabenki uliendelea kuwa sawia na kiwango cha Riba ya Benki Kuu (Kielelezo 2.2.1). Usimamizi wa ukwasi ulifanyika kupitia mikopo ya muda mfupi (reverse repos) kwa mabenki (Kielelezo 2.2.2).

Kielelezo 2.2.1: Riba ya Benki Kuu na Wastani wa Siku 5 wa Riba ya Mikopo ya Siku

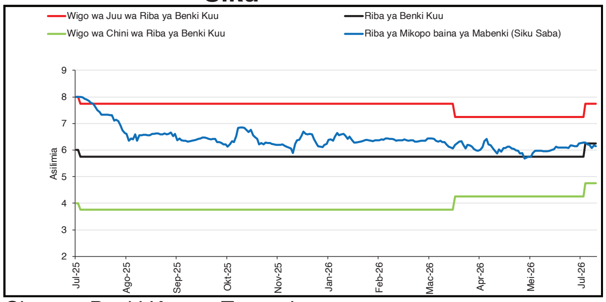

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.2.2: Mikopo ya Muda Mfupi Kwa Mabenki

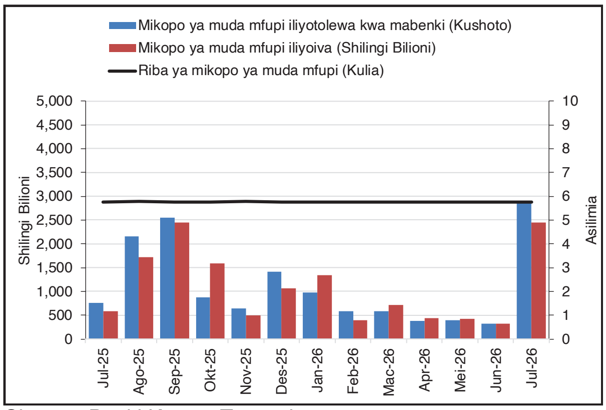

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3) uliongezeka kwa asilimia 26.9 katika mwaka ulioishia Julai 2026, juu kidogo ya asilimia 25.5 ya mwezi Juni 2026 (Kielelezo 2.2.3 na Jedwali 2.2.1). Ukuaji huu ulichagizwa zaidi na mikopo kwa sekta binafsi, ambayo iliongezeka kwa asilimia 31.2 ikilinganishwa na asilimia 28.1 mwezi Juni 2026 (Kielelezo 2.2.4 na Kielelezo 2.2.5).

Uimara wa ukuaji wa mikopo unaakisi kuendelea kuimarika kwa mahitaji ya mikopo sambamba na kuongezeka kwa shughuli za kiuchumi, ikiwemo ununuzi wa mazao wakati wa msimu wa mavuno. Aidha, ongezeko la kiwango cha Riba ya Benki Kuu kilichoanza kutumika mwezi Julai 2026 kinatarajiwa kupunguza kasi ya ukuaji wa ujazi wa fedha na mikopo katika uchumi. Hata hivyo, athari za hatua hiyo zinatarajiwa kujitokeza baada ya muda.

Kielelezo 2.2.3: Mwenendo wa Ujazi Wa Fedha

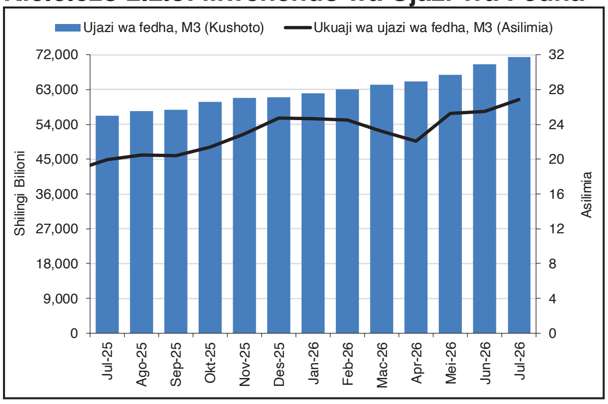

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali 2.2.1: Ujazi wa Fedha na Vipengele Vyake

	Kiasi (Shilingi Bilioni)			Ukuaji kwa mwaka (%)		
Kipengele	Jul-25	Jun-26	Jul-26	Jul-25	Jun-26	Jul-26
Rasilimali halisi za nje	15,726.1	13,449.0	14,646.0	28.6	-13.3	-6.9
Rasilimali halisi za nje za Benki Kuu	13,884.0	13,077.5	14,562.1	13.5	-4.0	4.9
Rasilimali halisi za nje za mabenki	1,842.1	371.6	83.9	---	-80.3	-95.4
Rasilimali halisi za ndani	40,565.0	56,170.4	56,763.8	16.9	40.5	39.9
Madai rasmi ya ndani	52,548.3	65,928.9	65,896.2	11.2	26.4	25.4
Dhamana za Serikali zilizonunuliwa na benki za biashara	7,961.4	11,247.8	11,569.6	-6.0	40.8	45.3
Mikopo kwa sekta binafsi	40,972.2	51,923.1	53,773.6	15.9	28.1	31.2
Rasilimali nyinginezo	-11,983.4	-9,758.5	-9,132.4	-4.5	-19.8	-23.8
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	56,291.1	69,619.4	71,409.8	19.9	25.5	26.9
Amana za fedha za kigeni	13,653.2	15,365.4	16,771.0	19.2	11.6	22.8
Ujazi wa fedha, kwa tafsiri pana (M2)	42,637.9	54,254.1	54,638.9	20.2	30.1	28.1
Amana zinginezo	16,406.3	19,982.0	19,984.5	23.3	24.4	21.8
Ujazi wa fedha, kwa tafsiri finyu (M1)	26,231.6	34,272.0	34,654.4	18.3	33.6	32.1
Ujazi wa fedha ulio kwenye mzunguko	8,122.1	8,824.5	8,933.6	14.6	12.1	10.0
Amana za hundi	18,109.4	25,447.5	25,720.8	20.0	43.1	42.0
Fedha za msingi (M0)	13,423.8	16,738.8	16,188.3	23.2	34.4	20.6

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.2.4: Mabadiliko Katika Vyanzo vya Ujazi wa Fedha kwa Mwaka

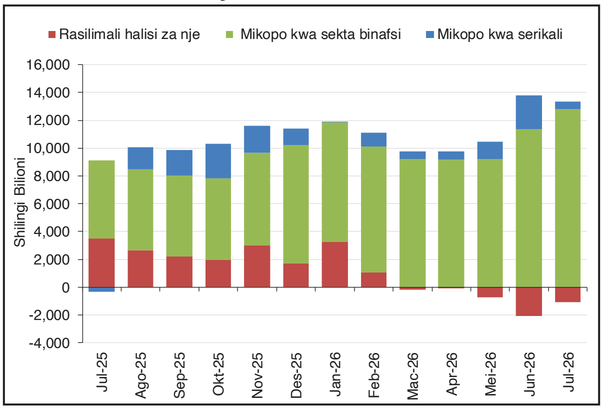

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Kielelezo 2.2.5: Mwenendo Wa Mikopo Kwa Sekta Binafsi

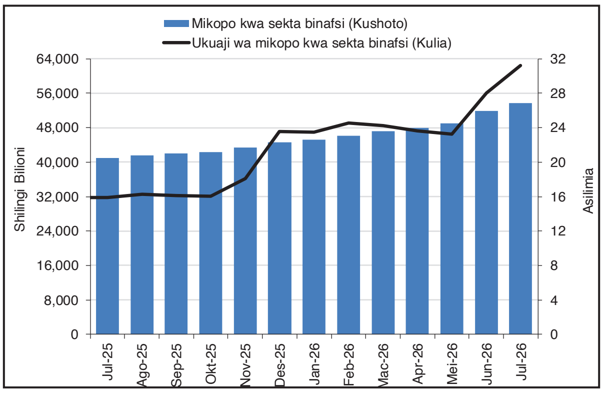

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania na mabenki

Mikopo kwa sekta binafsi iliendelea kuwa na mgawanyo mpana katika shughuli mbalimbali za kiuchumi. Sekta ya uchukuzi na mawasiliano ilirekodi ukuaji mkubwa zaidi kwa mwaka, ikifuatiwa na sekta ya uchimbaji madini na mawe, pamoja na biashara (Jedwali 2.2.2).

Mikopo binafsi, ambayo kwa kiasi kikubwa ilielekezwa kwenye shughuli ndogo sana, ndogo na za kati, iliendelea kuchukua sehemu kubwa zaidi ya mikopo ya benki kwa asilimia 34, ikifuatiwa na sekta ya biashara na kilimo kwa asilimia 15.4 na asilimia 14, mtawalia (Kielelezo 2.2.6).

Jedwali 2.2.2: Ukuaji wa Mikopo kwa Shughuli za Kiuchumi

Asilimia

	Jul-25	Sep-25	Des-25	Mac-26	Jun-26	Jul-26
Uchukuzi na mawasiliano	18.9	17.4	29.4	39.5	59.5	66.0
Uchimbaji Madini	0.8	32.4	91.1	78.4	39.9	65.2
Biashara	26.2	24.8	49.7	43.3	46.4	43.5
Ujenzi	21.6	15.7	25.6	21.8	34.4	38.9
Kilimo	31.8	27.6	28.9	28.5	30.1	37.3
Hoteli na migahawa	13.0	16.3	2.5	4.4	0.9	25.1
Shughuli binafsi	13.1	14.7	17.7	20.7	21.8	24.7
Viwanda	6.3	0.1	-8.2	-4.9	8.3	5.1

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania na mabenki

Kielelezo 2.2.6: Mgawanyo wa Mikopo Katika Shughuli za Kiuchumi

Asilimia

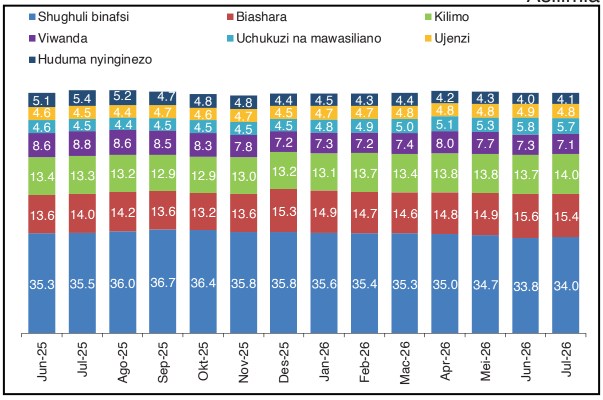

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

2. 3 Viwango vya Riba

Kwa ujumla, viwango vya riba vya mikopo na amana katika benki vilibaki tulivu mwezi Julai 2026. Kiwango cha jumla cha riba za mikopo kilipungua hadi asilimia 15.10 kutoka asilimia 15.22 mwezi Juni 2026, wakati kiwango cha riba kwa wateja wakubwa kiliongezeka kwa kiasi hadi asilimia 12.04 kutoka asilimia 11.93.

Kwa upande wa amana, riba ziliongezeka hadi asilimia 8.78 kutoka asilimia 8.69, wakati riba kwa wateja wakubwa zikipungua hadi asilimia 10.99 kutoka asilimia 11.17. Wigo kati ya riba za mikopo ya mwaka mmoja na riba za amana za mwaka mmoja uliongezeka kwa nukta 54 hadi asilimia 6.20, kutoka asilimia 5.66 mwezi Juni 2026 (Jedwali 2.3.1).

Jedwali 2.3.1: Riba za Amana na Mikopo inayotolewa Benki za Biashara

Asilimia

	Jan-26	Feb-26	Mac-26	Apr-26	Mei-26	Jun-26	Jul-26
Riba za amana	2.94	2.98	2.89	2.91	2.85	2.90	2.90
Riba ya mikopo - jumla	15.10	15.11	15.11	15.33	15.32	15.22	15.10
Riba za mikopo (mwaka 1)	15.49	15.41	15.45	15.31	15.38	15.38	15.54
Riba za mikopo (wateja wakubwa)	12.25	12.19	12.21	12.56	11.90	11.93	12.04
Riba za amana -jumla	8.33	8.32	8.33	8.54	8.43	8.69	8.78
Riba za amana (miezi 12)	9.70	9.82	9.60	9.81	10.17	9.72	9.34
Riba za amana (wateja wakubwa)	11.74	11.48	11.57	11.37	11.25	11.17	10.99
Tofauti kati ya riba za mikopo na amana	5.79	5.59	5.85	5.50	5.22	5.66	6.20

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania na mabenki

2.4 Masoko ya Fedha

Soko la dhamana za Serikali

Mwezi Julai 2026, minada ya dhamana za Serikali ilipokea maombi makubwa kuliko zabuni zilizotangazwa, huku dhamana za muda mrefu zikiendelea kuvutia zaidi wawekezaji. Benki Kuu iliendesha minada miwili ya dhamana za Serikali za muda mfupi yenye thamani ya shilingi bilioni 580, kwa ajili ya kukidhi mahitaji ya Serikali na kusimamia ukwasi. Zabuni zilikuwa shilingi bilioni 1,287.6, ambapo zabuni zenye thamani ya shilingi bilioni 513.4 zilikubaliwa. Wastani wa riba ulipungua hadi asilimia 4.74 kutoka asilimia 4.83 mwezi Juni 2026 (Kielelezo 2.4.1).

Kielelezo 2.4.1: Mwenendo wa Minada ya Dhamana za Serikali

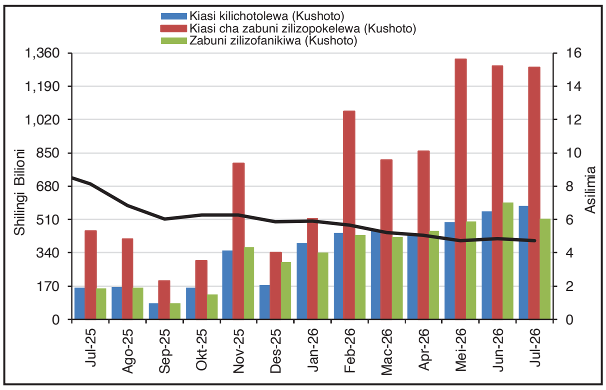

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Benki Kuu pia iliendesha minada mitatu ya hati fungani za Serikali za miaka 2, 10 na 20, zenye ukubwa wa zabuni wa jumla ya shilingi bilioni 684.9. Mahitaji katika minada yalifikia shilingi bilioni 1,466.2, ambapo zabuni zenye thamani ya shilingi bilioni 641.9 zilikubaliwa.

Faida ya hati fungani ya miaka miwili ilibaki karibu na kiwango chake cha mwezi Juni 2026 kwa asilimia 8.40 ikilinganishwa na asilimia 8.36 mwezi uliotangulia. Hata hivyo, faida ya hati fungani za miaka 10 na 20 iliongezeka hadi asilimia 10.87 na asilimia 11.33, kutoka asilimia 10.39 na asilimia 10.43, mtawalia. Kutokana na mwenendo huo, kielelezo cha faida rejea, kilionesha kupanda zaidi, ambapo tofauti kati ya faida ya hati fungani ya miaka miwili na miaka 20 iliongezeka kwa pointi 86 na kufikia asilimia 2.93 (Jedwali 2.4.1).

Jedwali 2.4.1: Faida Rejea ya Hati Fungani za Serikali

Aina ya Hati Fungani	Mnada uliopita	Jul-26	Mabadiliko(bps)
Hati fungani ya miaka 2	8.36	8.4	4
Hati fungani ya miaka 10	10.39	10.87	48
Hati fungani ya miaka 20	10.39	11.33	90
Tofauti kati ya hatifungani ya miaka 2 na 20	2.07	2.93	86

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Soko la fedha baina ya mabenki

Soko la fedha baina ya benki liliendelea kuwa njia kuu ya kugawa ukwasi wa shilingi baina ya mabenki, na hivyo kuimarisha utekelezaji wa sera ya fedha. Thamani ya miamala iliongezeka zaidi ya mara mbili hadi shilingi bilioni 5,627 mwezi Julai 2026, kutoka shilingi bilioni 2,508.7 mwezi Juni 2026, ambapo miamala ya siku 7 ilichangia asilimia 47.6 ya jumla ya miamala. Riba ya jumla katika soko la fedha baina ya benki iliongezeka kwa pointi 57 hadi asilimia 6.57, kutoka asilimia 6 (Kielelezo 2.4.2).

Kielelezo 2.4.2: Mwenendo wa Soko la Fedha Baina ya Mabenki

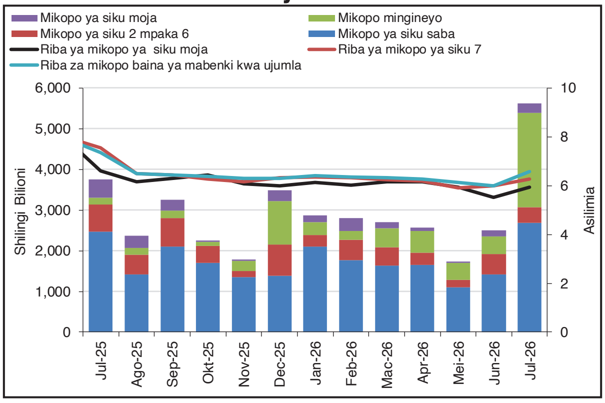

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Soko la fedha za kigeni

Soko la fedha za kigeni baina ya mabenki liliendelea kuwa tulivu, likichagizwa na uwepo wa ukwasi wa kutosha wa fedha za kigeni uliotokana na mauzo makubwa ya dhahabu, mazao ya asili pamoja na shughuli za utalii. Mwezi Julai 2026, mauzo katika soko yaliongezeka hadi dola za Marekani milioni 227.1, ikilinganishwa na dola milioni 193.3 mwezi Juni 2026. Kuendana na Sera ya Ushiriki Katika Soko la Fedha za Kigeni, Benki Kuu iliuza dola za Marekani milioni 110.3, hasa kwa lengo la kuimarisha utulivu wa thamani ya shilingi katika soko (Kielelezo 2.4.3).

Katika kipindi hicho, shilingi ilipungua thamani dhidi ya dola ya Marekani kwa asilimia 0.8, ikibadilishwa kwa wastani wa shilingi 2,653.52, kutoka shilingi 2,633.73 kwa dola moja mwezi Juni 2026. Kwa ulinganifu wa mwaka kwa mwaka, shilingi iliongezeka thamani kwa asilimia 0.5, ikilinganishwa na kushuka kwa asilimia 0.11 mwezi Julai 2025.

Kielelezo 2.4.3: Mwenendo wa Soko la Fedha za Kigeni

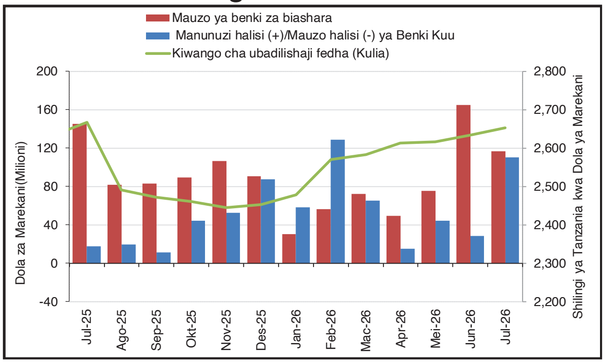

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

2. 5 Utekelezaji wa Bajeti ya Serikali

Makusanyo ya mapato ya ndani mwezi Juni 2026 yalifikia shilingi bilioni 4,658.2 sawa na asilimia 5.4 juu ya lengo la mwezi husika. Serikali kuu ilikusanya shilingi bilioni 4,512.1 ikiwa ni sawa na asilimia 96.9 ya mapato ya ndani.

Mapato ya kodi yalifikia shilingi bilioni 3,733.2, sawa na asilimia 12.5 juu ya lengo la mwezi, ikiashiria athari chanya za maboresho yanayoendelea katika usimamizi wa kodi. Kwa upande mwingine, mapato yasiyo ya kodi yalifikia shilingi bilioni 778.9, ikilinganishwa na lengo la makusanyo ya shilingi bilioni 953.8 (Kielelezo 2.5.1).

Kielelezo 2.5.1: Mapato ya Serikali Kuu Mwezi Juni

Shilingi Bilioni

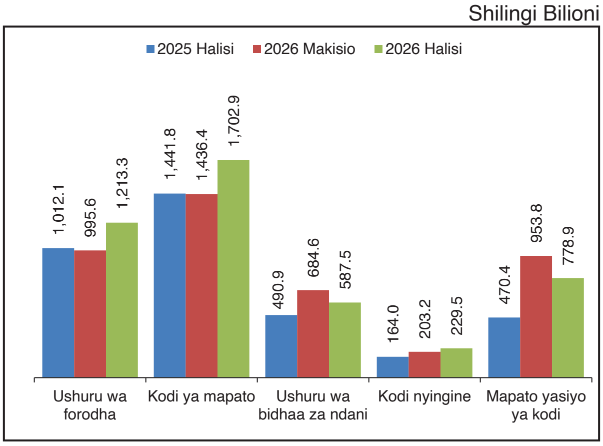

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: Takwimu halisi za mwaka 2026 ni za awali

Serikali imeendelea kuwianisha matumizi yake kuendana na mapato. Jumla ya matumizi ya Serikali mwezi Juni 2026 yalifikia shilingi bilioni 4,720.0, ambapo shilingi bilioni 2,797.9 zilitumika kwa matumizi ya kawaida, huku shilingi bilioni 1,922.1 zikielekezwa kwenye miradi ya maendeleo (Kielelezo 2.5.2).

Kielelezo 2.5.2: Matumizi ya Serikali Kuu Mwezi Juni

Shilingi Bilioni

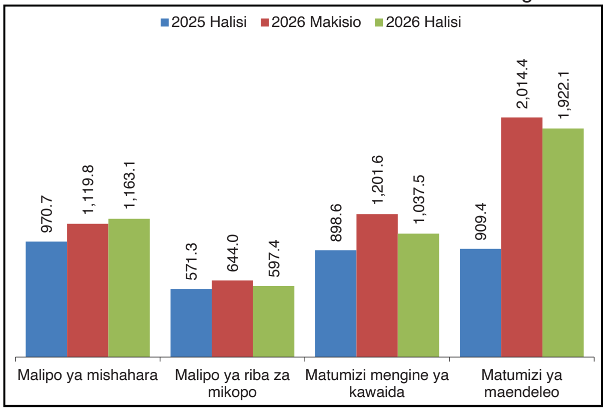

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: Takwimu halisi za mwaka 2026 ni za awali

2.6 Mwenendo wa Deni la Taifa

Deni la taifa (linalojumuisha deni la Serikali la ndani na la nje, na deni la nje la sekta binafsi) lilifikia dola za Marekani milioni 50,782.1, ikiwa ni pungufu kwa asilimia 0.07 ikilinganishwa na kiwango kilichorekodiwa mwishoni mwa mwezi uliotangulia. Kati ya deni hilo, asilimia 70.7 ilikuwa deni la nje.

Deni la Nje

Deni la nje (la sekta ya umma na sekta binafsi) liliongezeka kwa asilimia 0.2 kwa mwezi na kufikia dola za Marekani milioni 35,885.6 mwishoni mwa Julai 2026. Kati ya kiasi hicho, asilimia 83.7 ilikuwa deni la sekta ya umma, huku asilimia iliyobaki ikiwa ni deni la nje la sekta binafsi (Jedwali 2.6.1).

Katika mwezi huo, mikopo ya nje iliyopokelewa ilifikia dola za Marekani milioni 42.3, ambapo sehemu kubwa ilielekezwa kwa Serikali Kuu. Wakati huo huo, malipo ya deni la nje yalifikia

dola za Marekani milioni 122.0, ambapo dola za Marekani milioni 100.7 zilitumika kulipa deni la msingi.

Kwa kiasi kikubwa, mchanganuo wa deni la nje kwa kuzingatia wakopeshaji uliendelea kutobadilika, ambapo mashirika ya kimataifa yaliendelea kuwa wakopeshaji wakuu yakichangia asilimia 59.2 ya deni lote, yakifuatiwa na wakopeshaji wa kibiashara (Jedwali 2.6.2). Shughuli za urari wa malipo na bajeti zilikuwa na sehemu kubwa zaidi ya deni hilo, zikifuatiwa na shughuli za usafirishaji na mawasiliano. Dola ya Marekani iliendelea kuwa sarafu kuu ya deni la nje kwa asilimia 65.3 ya deni lote, ikifuatiwa na sarafu ya umoja wa ulaya (Jedwali 2.6.3 na Jedwali 2.6.4).

Jedwali 2.6.1: Mchanganuo wa Deni la Nje Kwa Kundi la Wakopaji

Dola za Marekani Milioni

Mkopaji	Jul-25r Kiasi	Jul-25r Mchango (%)	Jun-26r Kiasi	Jun-26r Mchango (%)	Jul-26p Kiasi	Jul-26p Mchango (%)
Serikali Kuu	28,573.6	84.8	29,986.7	83.7	30,034.8	83.7
Deni ambalo halijalipwa	28,495.0	84.5	29,906.2	83.5	29,954.3	83.5
Malimbikizo ya riba	78.6	0.2	80.5	0.2	80.6	0.2
Sekta binafsi	5,137.5	15.2	5,840.0	16.3	5,850.7	16.3
Deni ambalo halijalipwa	5,033.1	14.9	5,645.9	15.8	5,644.9	15.7
Malimbikizo ya riba	104.4	0.3	194.1	0.5	205.8	0.6
Mashirika ya umma	1.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Deni ambalo halijalipwa	1.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Malimbikizo ya riba	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Jumla ya deni la nje	33,712.4	100.0	35,826.6	100.0	35,885.6	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizorekebishwa; p, takwimu za awali; na TANESCO, ATCL, TRC, TPA, TFC na DAWASA hazina deni la nje ambalo halijalipwa

Jedwali 2.6.2: Mchanganuo wa Deni la Nje kwa Kundi la Wakopeshaji

Dola za Marekani Milioni

Mkopeshaji	Jul-25r Kiasi	Jul-25r Mchango (%)	Jun-26r Kiasi	Jun-26r Mchango (%)	Jul-26p Kiasi	Jul-26p Mchango (%)
Mashirika ya fedha ya kimataifa	19,894.2	59.0	21,200.0	59.2	21,256.8	59.2
Deni ambalo halijalipwa	19,872.1	58.9	21,175.9	59.1	21,232.4	59.2
Malimbikizo ya riba	22.1	0.1	24.1	0.1	24.4	0.1
Nchi washirika wa maendeleo	1,536.8	4.6	1,547.0	4.3	1,557.7	4.3
Deni ambalo halijalipwa	1,458.2	4.3	1,466.5	4.1	1,477.1	4.1
Malimbikizo ya riba	78.6	0.2	80.5	0.2	80.6	0.2
Benki za kimataifa za biashara	11,597.7	34.4	12,435.6	34.7	12,427.3	34.6
Deni ambalo halijalipwa	11,537.7	34.2	12,302.4	34.3	12,283.2	34.2
Malimbikizo ya riba	60.0	0.2	133.1	0.4	144.1	0.4
Mikopo ya mauzo ya nje	683.6	2.0	644.0	1.8	643.8	1.8
Deni ambalo halijalipwa	661.4	2.0	607.2	1.7	606.4	1.7
Malimbikizo ya riba	22.2	0.1	36.9	0.1	37.4	0.1
Jumla ya deni la nje	33,712.4	100.0	35,826.6	100.0	35,885.6	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizorekebishwa; na p, takwimu za awali

Jedwali 2.6.3: Mchanganuo wa Deni la Nje kwa aina ya Matumizi.

Asilimia

Shughuli ya uchumi	Jul-25r	Jun-26r	Jul-26p
Urari wa malipo yote ya nje, na bajeti (BOP and budget support)	23.3	22.8	22.8
Usafirishaji na mawasiliano	21.1	21.9	21.9
Kilimo	5.1	5.3	5.3
Nishati na madini	11.9	12.7	12.5
Viwanda	2.9	2.7	2.7
Huduma za jamii na elimu	19.8	19.4	19.5
Fedha na bima	3.6	4.2	4.2
Utalii	1.8	1.6	1.6
Mali isiyohamishika na ujenzi	5.3	4.9	4.8
Mengineyo	5.1	4.6	4.6
Jumla	100.0	100.0	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizorekebishwa; na p, takwimu za awali

Jedwali 2.6.4: Mchanganuo wa Deni la Nje kwa Aina ya Sarafu.

Asilimia

Sarafu	Jul-25r	Jun-26r	Jul-26p
Dola ya Marekani	65.5	65.5	65.3
Sarafu ya umoja wa Ulaya (Euro)	17.8	18.1	18.2
Yuan ya China	6.6	6.6	6.6
Sarafu nyinginezo	10.1	9.8	9.9
Jumla	100.0	100.0	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizobadilishwa; na p, takwimu za awali

Deni la Ndani

Deni la Serikali la ndani liliongezeka kwa kiwango kidogo na kufikia shilingi bilioni 39,472.2 mwishoni mwa mwezi Julai 2026, ikilinganishwa na shilingi bilioni 39,325.8 mwezi uliotangulia. Ongezeko hilo lilichangiwa kwa kiasi kikubwa na utoaji wa dhamana za Serikali kwa ajili ya kugharamia miradi ya maendeleo (Kielelezo 2.6.1 na Jedwali 2.6.5). Benki za biashara na mifuko ya hifadhi ya jamii iliendelea kuwa wakopeshaji wakuu, ikichangia sehemu kubwa ya deni la ndani la Serikali (Jedwali 2.6.6).

Kielelezo 2.6.1: Deni la ndani la Serikali Kuu

Shilingi Bilioni

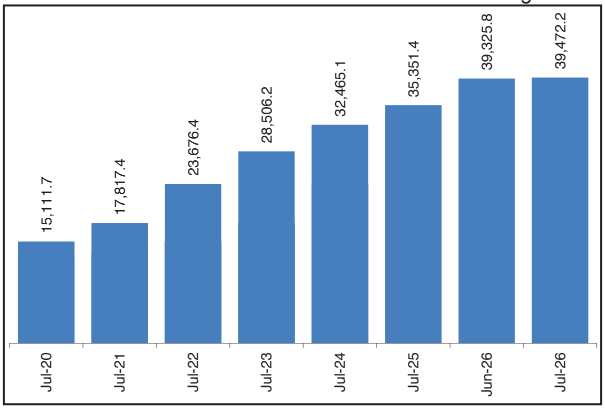

Chanzo: Wizara ya Fedha
Tanbihi: r inamaanisha takwimu zilizobadilishwa.

Jedwali 2.6.5: Deni la ndani la Serikali kuu kwa Vyanzo vya Mikopo

Shilingi Bilioni

	Jul-25		Jun-26P		Jul-26P	
Nyenzo	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)
Dhamana za serikali	32,048.0	85.8	33,314.4	84.7	35,530.5	90.0
Dhamana za serikali za muda mfupi	2,075.7	5.6	1,757.5	4.5	1,778.7	4.5
Hisa za serikali	135.7	0.4	135.7	0.3	135.7	0.3
Dhamana za serikali za muda mrefu	29,836.5	79.9	31,421.2	79.9	33,615.9	85.2
Vyeti vya ushuru	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0
Deni lisilo na dhamana	5,261.8	14.2	6,011.4	15.3	3,941.7	10.0
Madeni mengine*	18.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Bakaa hasi	5,243.4	14.1	6,011.4	15.3	3,941.6	10.0
Deni la ndani (ukiondoa karatasi za ukwasi)	37,309.8	100.0	39,325.8	100.0	39,472.2	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p inamaanisha takwimu za awali; na madeni mengine yanajumuisha mkopo wa biashara na marejesho ya kodi ya ushuru

Jedwali 2.6.6: Deni la ndani la Serikali Kuu kwa Kundi la Wakopeshaji

Shilingi Bilioni

	Jul-25		Jun-26P		Jul-26P	
Mkopeshaji	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)	Kiasi	Mchango (%)
Benki za biashara	10,176.3	28.8	11,320.8	28.8	11,450.6	29.0
Benki Kuu ya Tanzania	6,799.3	19.2	7,197.1	18.3	6,819.7	17.3
Mifuko ya hifadhi ya jamii	9,328.8	26.4	10,399.0	26.4	10,491.4	26.6
Kampuni za bima	1,808.4	5.1	2,022.8	5.1	2,063.0	5.2
Mifuko maalumu ya Benki Kuu	777.3	2.2	838.6	2.1	854.6	2.2
Wengine	6,461.3	18.3	7,547.4	19.2	7,792.9	19.7
Deni la ndani (ukiondoa karatasi za ukwasi)	35,351.4	100.0	39,325.8	100.0	39,472.2	100.0

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p, takwimu za awali; na "wengine" inajumuisha taasisi za umma, kampuni, watu binafsi, na wawekezaji wasio wakazi

Mwezi Julai 2026, Serikali ilikusanya shilingi bilioni 681.4 kutoka soko la ndani kupitia utoaji wa dhamana za Serikali, zikijumuisha shilingi bilioni 178.9 za dhamana za muda mfupi na shilingi bilioni 502.5 za dhamana za muda mrefu (Kielelezo 2.6.2).

Wakati huo huo, malipo ya deni la ndani yalifikia shilingi bilioni 566.4, ambapo shilingi bilioni 207.6 zilitumika kulipa deni la msingi na shilingi bilioni 358.8 zililipwa kama riba.

Kielelezo 2.6.2: Dhamana za Serikali Zilizotolewa kwa Madhumuni ya Ufadhili wa Bajeti

Shilingi Bilioni

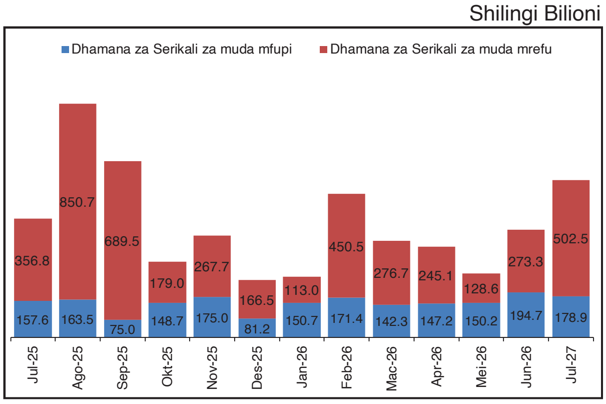

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

2.7 Mwenendo wa Sekta ya Nje

Sekta ya nje ilikabiliwa na mazingira yasiyotabirika ya uchumi wa dunia katika mwaka ulioishia Julai 2026, yakichangiwa na kuendelea kwa migogoro ya kijiografia, kuyumba kwa masoko ya nishati, pamoja na gharama za juu za usafirishaji majini. Ongezeko la gharama za uagizaji na mvurugiko katika huduma za usafirishaji wa kimataifa vilisababisha shinikizo kwenye mwenendo wa sekta ya nje. Hata hivyo, bei nzuri ya dhahabu, kuendelea kuimarika kwa sekta ya utalii, pamoja na uhimilivu wa biashara ya kikanda, vilichangia kuongeza mapato yatokanayo na mauzo ya nje.

Nakisi ya urari wa malipo iliongezeka kwa asilimia 21.3 na kufikia dola za Marekani milioni 2,395.3 mwaka ulioishia Julai 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 1,975.4 katika kipindi kama hicho mwaka 2025 (Jedwali 2.7.1). Nakisi inatokana na ongezeko la dola za Marekani milioni 3,018 za uagizaji wa bidhaa toka nje, likichangiwa na uwekezaji na mahitaji ya nishati, kiwango kilichozidi ongezeko la dola za Marekani milioni 2,828.3 za mauzo ya bidhaa na huduma nje ya nchi (Jedwali 2.7.2).

Akiba ya fedha za kigeni iliendelea kuwa katika kiwango cha kuridhisha, ikifikia dola za Marekani milioni 6,199.6 mwishoni mwa Julai 2026, karibu sawa na kiwango kilichorekodiwa katika kipindi kama hicho mwaka 2025. Kiwango hicho cha akiba kilitosheleza kugharamia uagizaji wa bidhaa na huduma kutoka nje kwa miezi 4.8, na hivyo kuendelea kuashiria uimara wa sekta ya nje (Kielelezo 2.7.1).

Jedwali 2.7.1: Urari wa Biashara ya Bidhaa, Huduma na Uhamisho Mali

Dola za Marekani Milioni

				Mwaka ulioishia Julai			Mabadiliko
	Jul-25	Jun-26	Jul-26	2024	2025	2026p	ya asilimia
Urari wa bidhaa	-194.3	-711.5	-624.1	-5,922.1	-4,521.1	-5,487.6	21.4
Zilozouzwa nje*	846.7	1,086.2	998.0	7,923.4	9,900.2	11,951.7	20.7
Zilizonunuliwa nje	1,041.0	1,797.7	1,622.1	13,845.6	14,421.3	17,439.3	20.9
Urari wa huduma	516.03	398.4	620.7	4,176.3	4,094.7	4,665.9	14.0
Mapato	785.2	702.7	874.4	6,630.7	7,257.3	8,034.1	10.7
Malipo	269.1	304.4	253.6	2,454.4	3,162.6	3,368.1	6.5
Urari wa bidhaa na huduma	321.8	-313.1	-3.3	-1,745.8	-426.4	-821.6	92.7
Bidhaa na huduma zilizouzwa nje	1,631.9	1,788.9	1,872.4	14,554.2	17,157.5	19,985.8	16.5
Bidhaa na huduma zilizonunuliwa kutoka nje	1,310.1	2,102.0	1,875.7	16,299.9	17,583.9	20,807.4	18.3
Urari wa malipo wa vitega uchumi	-143.4	-141.9	-110.3	-1,689.7	-2,015.5	-1,958.4	-2.8
Yaliyoingia	38.0	80.9	54.7	334.3	303.9	376.2	23.8
Yaliyotoka	181.3	222.7	165.1	2,024.0	2,319.4	2,334.6	0.7
Urari wa uhamisho mali ya kawaida	30.4	45.9	49.0	616.0	466.4	384.7	-17.5
Iliyoingia	74.6	102.0	105.1	1,290.7	1,039.6	1,047.3	0.7
ambapo Serikali	0.0	0.0	0.8	129.0	97.4	23.0	-76.3
Iliyotoka	44.2	56.2	56.1	674.7	573.2	662.6	15.6
Urari wa bidhaa, huduma na uhamisho mali	208.8	-409.1	-64.6	-2,819.5	-1,975.4	-2,395.3	21.3

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Benki Kuu ya Tanzania

Tanbihi: p- inamaanisha takwimu za awali *Zinajumuisha marekebisho ya mauzo nje ya nchi ambayo hayajarekodiwa kikamilifu

Kielelezo 2.7.1: Akiba ya Fedha za Kigeni

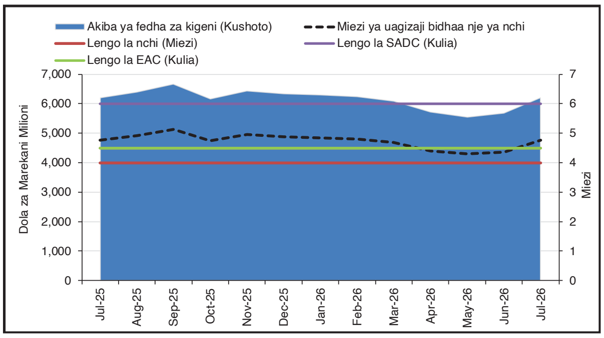

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Tanbihi: LHS inaashiria skeli ya mhimili wa kushoto; RHS, inaashiria skeli ya mhimili wa kulia

Mauzo ya nje

Mauzo ya bidhaa na huduma nje ya nchi yaliongezeka kwa asilimia 16.5 na kufikia dola za Marekani milioni 19,985.8 mwaka ulioishia Julai 2026, kutoka kiwango kilichorekodiwa kipindi kama hicho mwaka 2025. Ukuaji huu ulichangiwa kwa kiasi kikubwa na ongezeko la mauzo ya bidhaa nje ya nchi pamoja na mapato yatokanayo na huduma za usafirishaji.

Mauzo ya bidhaa nje ya nchi yaliongezeka kwa asilimia 20.7, kufikia dola za Marekani milioni 11,951.7, yakichangiwa na kuongezeka kwa mauzo ya dhahabu, bidhaa za viwandani, tumbaku na kahawa. Mauzo ya dhahabu yaliongezeka kwa asilimia 37.4 kufikia dola za Marekani milioni 5,670.7 mwaka ulioishia Julai 2026, yakichangiwa na bei nzuri katika soko la Dunia. Dhahabu ilichangia asilimia 47.4 ya mapato yote yatokanayo na mauzo ya bidhaa nje ya nchi, na hivyo kuendelea kuimarisha nafasi yake kama chanzo kikuu cha fedha za kigeni nchini.

Mauzo ya bidhaa za viwandani yaliongezeka kwa asilimia 46.0 na kufikia dola za Marekani milioni 2,215.5, yakichangiwa na kuongezeka kwa mauzo ya bidhaa za chuma na bidhaa zake, bidhaa za kioo pamoja na nguo, sambamba na uwepo endelevu wa mahitaji kikanda.

Mauzo ya bidhaa asilia yaliongezeka kwa asilimia 14.9 na kufikia dola za Marekani milioni 1,628.8, yakiongozwa na tumbaku na kahawa.

Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mauzo ya bidhaa nje ya nchi yaliongezeka na kufikia dola za Marekani milioni 998.0 mwezi Julai 2026, kutoka dola za Marekani milioni 846.7 mwezi kama huo 2025 (Kielelezo 2.7.2).

Kielelezo 2.7.2: Mauzo ya Nje ya Bidhaa na Huduma

Dola za Marekani Milioni

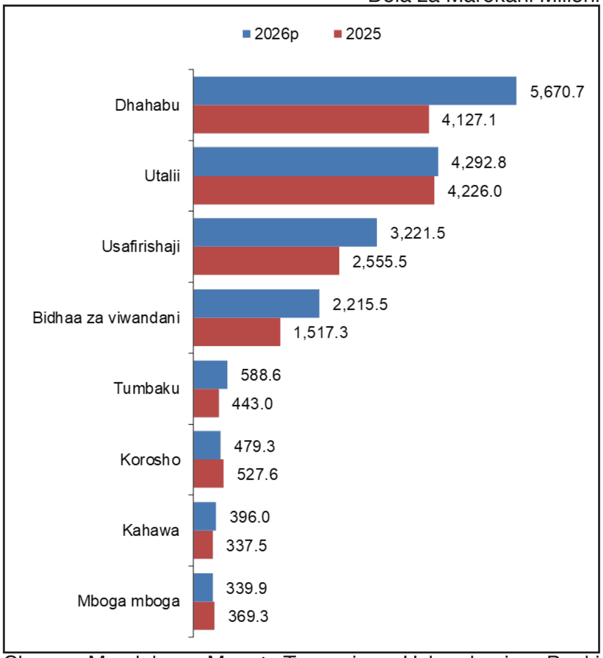

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: p- inamaanisha takwimu za awali

Mapato yatokanayo na huduma yaliongezeka hadi dola za Marekani milioni 8,034.1 kutoka dola za Marekani milioni 7,257.3, yakichangiwa na utalii, na usafirishaji bidhaa. Mapato ya huduma za usafirishaji yaliongezeka kwa asilimia 29.7 hadi dola za Marekani milioni 3,221.5, yakiakisi kuongezeka kwa mapato ya usafirishaji wa mizigo kufuatia ongezeko la mizigo inayovuka mipaka.

Mapato ya utalii yaliongezeka kwa asilimia 1.6 na kufikia dola za Marekani milioni 4,292.8. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mapato yatokanayo na huduma yaliongezeka hadi dola za Marekani milioni 874.4 mwezi Julai 2026, kutoka dola za Marekani milioni 785.2 mwezi Julai 2025 (Kielelezo 2.7.3).

Kielelezo 2.7.3: Mapato ya Huduma kwa Sekta

Dola za Marekani Milioni

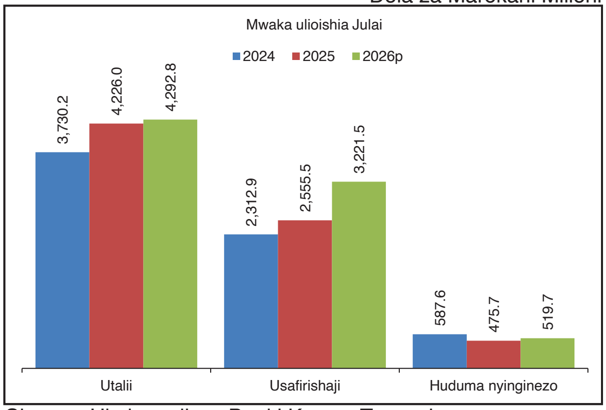

Chanzo: Ukokotoaji wa Benki Kuu ya Tanzania
Tanbihi: Huduma nyinginezo zinajumuisha ujenzi, bima, huduma za fedha, mawasiliano ya simu, komputa na taarifa, ada za matumizi ya mali miliki ya kiakili, huduma za serikali, huduma binafsi, na huduma nyingine za kibiashara.

Uagizaji wa Bidhaa na Huduma

Uagizaji wa bidhaa na huduma kutoka nje ya nchi uliongezeka kwa asilimia 18.3 na kufikia dola za Marekani milioni 20,807.4 mwaka ulioishia Julai 2026, ikilinganishwa na kiasi kilichorekodiwa kipindi kama hicho mwaka 2025. Ongezeko hili lilichangiwa zaidi na kuongezeka kwa uagizaji wa bidhaa mtaji, bidhaa za viwandani, mafuta ya petroli, na usafirishaji wa mizigo, sambamba na kuimarika kwa uwekezaji na upanuzi wa viwanda. Uagizaji wa bidhaa uliongezeka hadi dola za Marekani milioni 17,439.3, kutoka dola za Marekani milioni 14,421.3, ukiongozwa na ongezeko la uagizaji wa bidhaa mtaji na bidhaa za kati.

Uagizaji wa mafuta meupe yaliyosafishwa, ambao ulichangia asilimia 18.9 ya jumla ya gharama za uagizaji wa bidhaa, uliongezeka kwa asilimia 42.3 na kufikia dola za Marekani milioni 3,296.8, ukiakisi ongekezo la bei za mafuta katika soko la Dunia na uendelevu wa mahitaji ya ndani. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, uagizaji wa bidhaa uliongezeka hadi dola za Marekani milioni 1,622.1 mwezi Julai 2026, kutoka dola za Marekani milioni 1,041.0 mwezi Julai 2025 (Kielelezo 2.7.4).

Kielelezo 2.7.4: Ulinganifu wa Uagizaji wa bidhaa na huduma

Dola za Marekani Milioni

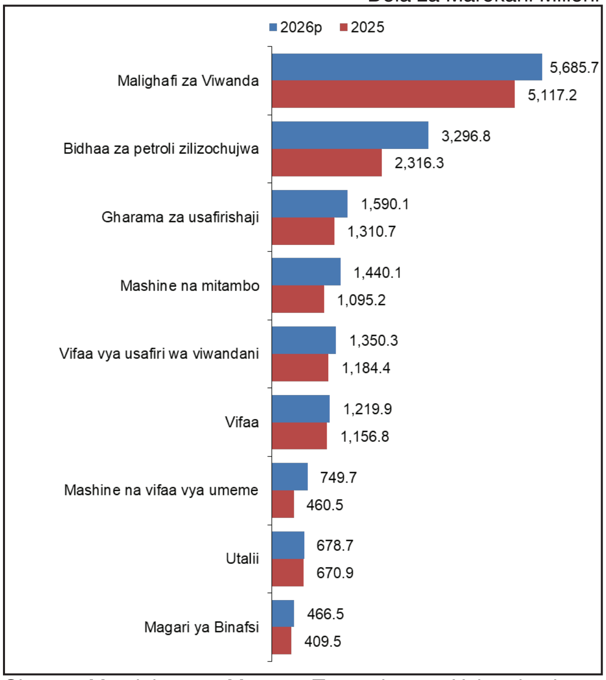

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania

Tanbihi p inamaanisha takwimu za awali.

Malipo ya huduma yaliongezeka hadi dola za Marekani milioni 3,368.1 kutoka dola za Marekani milioni 3,162.6, yakichangiwa zaidi na ongezeko la malipo ya usafirishaji wa mizigo, sambamba na ongezeko la uagizaji wa bidhaa na kupanda kwa gharama za usafirishaji wa mizigo majini. Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, malipo ya huduma yalifikia dola za Marekani milioni 253.6 mwezi Julai 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 269.1 mwezi Julai 2025 (Kielelezo 2.7.5).

Kielelezo 2.7.5: Malipo ya Huduma

Dola za Marekani Milioni

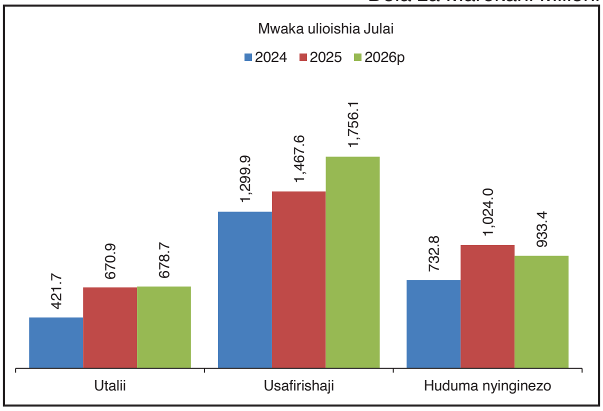

Chanzo:Ukokotoaji wa Benki kuu ya Tanzania

Tanbihi: Huduma nyingine zinajumuisha ujenzi, bima, huduma za kifedha, mawasiliano ya simu, kompyuta na taarifa, ada za matumizi ya mali miliki ya kiakili,huduma za kiserikali,huduma binafsi, na huduma nyingine za kibiashara.

Nakisi ya urari wa mapato ya vitega uchumi ilipungua hadi dola za Marekani milioni 1,958.4, kutoka dola za Marekani milioni 2,015.5, ikichangiwa zaidi na kupungua kwa malipo ya riba kwa wasiokuwa wakazi. Kwa upande mwingine, ziada ya urari wa uhamisho wa mali za kawaida ilipungua hadi dola za Marekani milioni 384.7, kutoka dola za Marekani milioni 466.4, hali iliyotokana zaidi na kupungua kwa uhamisho wa fedha binafsi.

Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, nakisi ya urari wa mapato ya vitega uchumi ilipungua hadi dola za Marekani milioni 110.3 mwezi Julai 2026, kutoka dola za Marekani milioni 143.4. Vilevile, ziada ya urari ya uhamisho wa mali wa kawaida iliongezeka na kufikia dola za Marekani milioni 49.0, kutoka dola za Marekani milioni 30.4.

3.0 Mwenendo wa Uchumi wa Zanzibar

3.1 Mfumuko wa Bei

Mfumuko wa bei wa mwaka uliongezeka hadi asilimia 6.0 mwezi Julai 2026, kutoka asilimia 4.1 mwezi Julai 2025 (Jedwali 3.1.1 na Kielelezo 3.1.1). Ongezeko hilo lilichangiwa zaidi na kupanda kwa bei ya chakula, pamoja

na kuongezeka kwa gharama za usafiri kufuatia kupanda kwa bei ya mafuta (Kielelezo 3.1.2).

Kwa upande mwingine, mfumuko wa bei usiojumuisha vyakula uliendelea kubaki katika kiwango cha chini, ukishuka hadi asilimia 1.9 mwezi Julai 2026 kutoka asilimia 3.9 mwezi Julai 2025. Kupungua huku kulionekana zaidi katika makundi ya mavazi na viatu pamoja na makazi, huduma za maji, umeme, gesi na nishati nyinginezo (Jedwali 3.1.1). Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mfumuko wa bei wa jumla ulipungua kasi na kufikia asilimia 0.1 mwezi Julai 2026, ikilinganishwa na asilimia 1.0 iliyorekodiwa mwezi Julai 2025.

Kielelezo 3.1.1: Mwenendo wa Mfumuko wa Bei

Asilimia

Makundi ya Fahirisi	Mizania	Badiliko Mwezi kwa Mwezi			Badiliko kwa Mwaka		
		Jul-25	Jun-26	Jul-26	Jul-25	Jun-26	Jul-26
Vyakula na vinywaji visivyo na kileo	41.9	0.1	1.7	0.6	4.9	10.3	10.9
Vinywaji vyenye vileo, tumbaku na madawa ya binadamu	0.2	4.9	1.1	2.9	3.4	5.5	3.5
Mavazi na viatu	6.3	0.1	0.0	0.2	5.1	1.4	1.4
Makazi, maji, umeme, gesi na nishati nyingine	25.8	0.4	0.5	-0.9	3.4	1.8	0.5
Samani, vifaa vya nyumbani na matengenezo ya kawaida ya nyumba	4.8	0.5	1.3	0.7	4.3	3.7	4.0
Afya	1.3	0.1	0.0	0.3	1.6	0.7	0.9
Uchukuzi	9.1	-0.1	0.1	-0.7	2.3	5.3	4.7
Taarifa na mawasiliano	4.2	0.0	0.0	0.9	2.7	-0.6	0.3
Burudani, Michezo na Utamaduni	1.1	-0.8	0.0	-0.2	4.3	2.0	2.7
Elimu	1.6	1.7	0.0	0.0	3.8	2.0	0.3
Huduma za migahawa na malazi	1.4	1.0	0.0	-0.2	1.6	7.4	6.2
Bima na huduma za fedha	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Huduma binafsi, ulinzi wa kijamii na bidhaa na huduma mbalimbali	1.7	0.1	0.0	0.9	5.0	0.8	1.6
Mfumuko wa bei wa jumla	100.0	0.2	1.0	0.1	4.1	6.0	6.0
Mfumuko wa bei wa bidhaa za chakula	40.5	0.1	1.7	0.6	4.3	10.5	11.1
Mfumuko wa bei wa bidhaa zisizo za chakula	59.5	0.3	0.4	-0.3	3.9	2.5	1.9

Chanzo: Ofisi ya Mtakwimu Mkuu wa Serikali, Zanzibar

Kielelezo 3.1.1: Mfumuko wa Bei wa Mwaka

Kizio: Julai 2022 =100

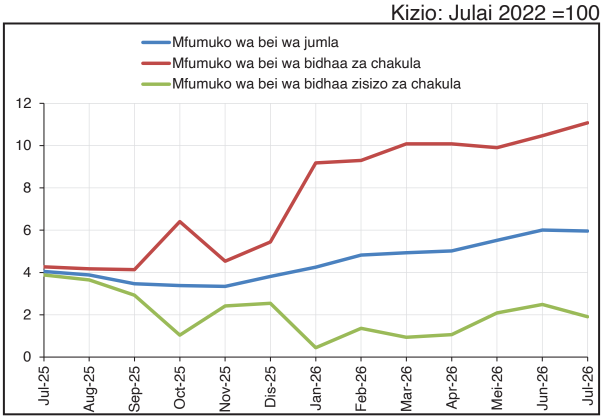

Chanzo: Ofisi ya Mtakwimu Mkuu wa Serikali, Zanzibar

Kielelezo 3.1.2: Wastani wa Bei za Rejareja za Mafuta ya Petroli kwa Mwezi

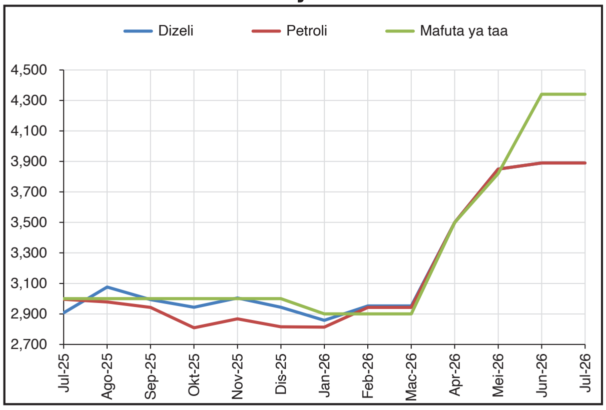

Chanzo: Ofisi ya Mtakwimu Mkuu wa Serikali, Zanzibar

3.2 Bajeti ya Serikali

Rasilimali za Serikali, zinazojumuisha mapato ya ndani na misaada, zilifikia shilingi bilioni 188.1 mwezi Julai 2026, sawa na asilimia 74.1 ya lengo la mwezi. Kati ya kiasi hicho, mapato ya ndani yalikuwa shilingi bilioni 179.6, sawa na asilimia 89.4 ya lengo, huku misaada ikichangia shilingi bilioni 8.5.

Mapato ya kodi yalifikia shilingi bilioni 152.9, sawa na asilimia 87.1 ya lengo. Utendaji huu ulitokana na makusanyo ya kuridhisha ya kodi ya mapato, kodi ya ongezeko la thamani, pamoja na ushuru wa bidhaa .

Mapato yasiyo ya kodi yalifikia shilingi bilioni 26.7 yakizidi lengo kwa asilimia 5.5, yakichangiwa na kuimarika kwa makusanyo yatokanayo na ada na tozo (Kielelezo 3.2.1).

Kielelezo 3.2.1: Mapato ya Serikali

Shilingi Bilioni

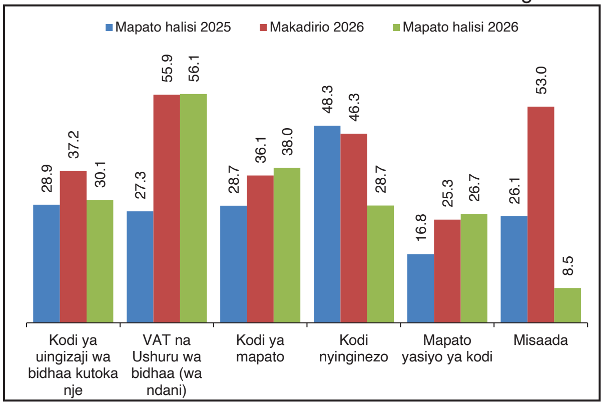

Chanzo: Ofisi ya Rais, Fedha na Mipango, Zanzibar

Tanbihi: Kodi nyingine zinahusisha tozo za hoteli, tozo za wasindikiza wageni, stampu za tozo, tozo za huduma za viwanja vya ndege na bandari, tozo za maendeleo ya barabara na petroli

Matumizi ya Serikali yalifikia shilingi bilioni 304.5 mwezi Julai 2026, ambapo, shilingi bilioni 195.7 zilitumika kugharamia matumizi ya maendeleo na shilingi bilioni 108.7 zilitumika kugharamia matumizi ya kawaida. Nakisi ya shilingi bilioni 116.4 iligharamiwa na mikopo ya ndani (Kielelezo 3.2.2).

Kielelezo 3.2.2: Matumizi ya Serikali

Shilingi Bilioni

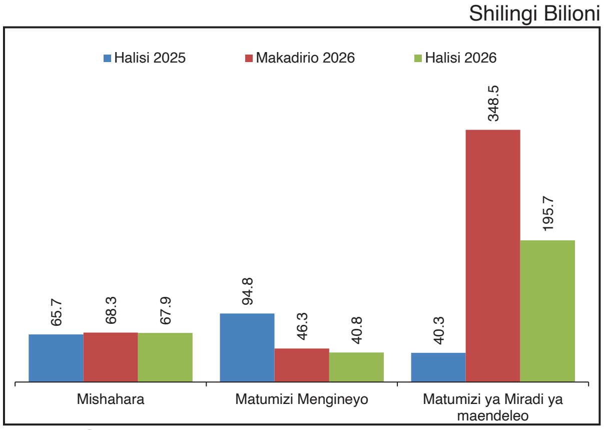

Chanzo:Ofisi ya Rais, Fedha na Mipango, Zanzibar

Tanbihi: Matumizi mengine yanahusisha uhamisho wa fedha, malipo ya riba ya deni la ndani, huduma za mfuko mkuu wa serikali na tozo zingine.

3.3 Mwenendo wa Sekta ya Nje

Urari wa malipo uliendelea kuwa na ziada, ingawa ziada hiyo ilipungua hadi dola za Marekani milioni 771.1 mwaka ulioishia Julai 2026, kutoka dola za Marekani milioni 848.6 katika kipindi kama hicho mwaka 2025 (Jedwali 3.3.1). Kupungua kwa ziada kunaakisi ukuaji wa asilimia 64.0 wa uagizaji wa bidhaa na huduma kutoka nje, ambao ulizidi ongezeko la asilimia 22.4 la mauzo ya bidhaa na huduma.

Jedwali 3.3.1: Urari wa Malipo

Dola za Marekani Milioni

Maelezo	Jul-25	Jun-26	Jul-26	Mwaka unaoishia Julai 2025	Mwaka unaoishia Julai 2026^{p}	Ongezeko/ Upungufu (Asilimia)
Urari wa bidhaa (Halisi)	-43.2	-196.8	-198.8	-511.5	-902.8	76.5
Zilizouzwa nje	1.7	3.3	3.3	32.1	70.6	---
Zilizonunuliwa kutoka nje	44.9	200.1	202.1	543.6	973.4	79.1
Urari wa huduma (halisi)	171.0	121.8	181.4	1,348.5	1,659.0	23.0
Mapato	178.9	126.6	196.0	1,449.8	1,743.3	20.2
Malipo	7.9	4.8	14.6	101.3	84.3	-16.8
Urari wa bidhaa na huduma (halisi)	127.7	-75.0	-17.4	837.0	756.2	-9.7
Bidhaa na huduma zilizouzwa nje	180.6	129.9	199.4	1,481.9	1,813.9	22.4
Bidhaa na huduma zilizonunuliwa kutoka nje	52.8	204.9	216.7	644.9	1,057.7	64.0
Urari wa mapato ya msingi (halisi)	0.3	1.9	2.2	10.4	12.3	18.2
Yaliyoingia	0.3	2.0	2.4	14.8	14.0	-5.0
Yaliyotoka	0.1	0.1	0.1	4.4	1.8	-59.9
Urari wa uhamishaji Mali (halisi)	0.0	0.5	0.7	1.2	2.6	121.0
Iliyoingia	0.1	0.6	0.7	2.4	3.3	33.5
Iliyotoka	0.0	0.0	0.0	1.3	0.6	-48.8
Urari wa Bidhaa,huduma na uhamishaji mali	128.0	-72.6	-14.5	848.6	771.1	-9.1

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania, benki na uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Tanbihi: p inaashiria Takwimu za awali; fob, 'Mzigo ndani ya chombo.

Mauzo ya nje

Mauzo ya bidhaa na huduma yaliongezeka kwa asilimia 22.4 na kufikia dola za Marekani milioni 1,813.9, yakichangiwa zaidi na kuongezeka kwa mapato yatokanayo na huduma, hususan utalii (Jedwali 3.3.1). Mauzo ya bidhaa nayo yaliongezeka kwa kiasi kikubwa, yakichangiwa na ongezeko la mauzo ya bidhaa asilia, hususan karafuu (Jedwali 3.3.2).

Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, mauzo ya bidhaa na huduma yaliongezeka hadi dola za Marekani milioni 199.4 mwezi Julai 2026, ikilinganishwa na dola za Marekani milioni 180.6 zilizorekodiwa mwezi Julai 2025.

Jedwali 3.3.2: Uuzaji wa Bidhaa

Dola za Marekani Milioni

Maelezo	Uniti	Jul-25	Jun-26	Jul-26p	Mwaka unaoishia Julai 2025	Mwaka unaoishia Julai 2026p	Ongezeko/Upungufu (Asilimia)
Mauzo ya nje ya bidhaa za asili							
Karafuu							
Thamani	000' ya Dola ya Marekani	123.8	815.8	824.0	3,574.0	42,888.4	---
Kiasi	000' kwa Tani	0.0	0.7	0.8	0.8	7.8	---
Bei kwa Unit	Dola ya Marekani/Tani	3,374.2	1,089.1	1,100.0	46,198.8	61,200.8	32.5
Mauzo ya nje ya bidhaa zisizo za asili Mwani							
Thamani	000' ya Dola ya Marekani	277.9	151.2	152.7	3,363.2	1,356.1	-59.7
Kiasi	Dola ya Marekani/Tani	0.5	0.3	0.3	6.0	2.5	-58.9
Bei kwa Unit	Dola ya Marekani/Tani	548.8	495.5	500.5	6,472.7	5,779.2	-10.7
Bidhaa za Viwandani	000' ya Dola ya Marekani	892.8	1,716.9	1,734.0	15,991.3	12,627.7	-21.0
Bidhaa za samaki	000' ya Dola ya Marekani	47.2	322.9	326.2	1,023.4	1,315.8	28.6
Mauzo ya nje ya nchini kwa bidhaa nyingine	000' ya Dola ya Marekani	348.4	303.8	306.9	8,152.1	12,406.0	52.2
Jumla Ndogo	000' ya Dola ya Marekani	1,566.3	2,494.8	2,519.7	28,530.0	27,705.6	-2.9
Jumla Kuu	000' ya Dola ya Marekani	1,690.1	3,310.6	3,343.7	32,104.0	70,593.9	---

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na uchambuzi wa Benki Kuu ya Tanzania.

Uagizaji wa bidhaa na huduma

Uagizaji wa bidhaa na huduma uliongezeka kwa asilimia 64.0 na kufikia dola za Marekani milioni 1,057.7 mwaka ulioishia Julai 2026 (Jedwali 3.3.1), ukichangiwa na ongezeko la uagizaji wa bidhaa mtaji na bidhaa za matumizi. Uagizaji wa bidhaa mtaji uliongezeka kwa kiwango kikubwa, ukichangiwa zaidi na ongezeko la uagizaji wa mishine na mitambo mbalimbali, pamoja na vifaa vya usafiri viwandani. Ongezeko la uagizaji wa bidhaa za matumizi uliakisi uagizaji wa bidhaa za matumizi na vifaa vya usafiri visivyo vya viwandani (Jedwali 3.3.3).

Kwa ulinganifu wa mwezi kwa mwezi, uagizaji wa bidhaa na huduma ulifikia dola za Marekani milioni 216.7 mwezi Julai 2026, kutoka dola za Marekani milioni 52.8 mwezi Julai 2025.

Viambatisho

Jedwali A1: Viashiria vya Kiuchumi

		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024[r]	2025[p]
Ukuaji wa Pato la Taifa na Mfumuko wa bei									
1. 1Ukuaji wa Pato la Taifa kwa Bei za Miaka Husika	Asilimia	4.4	8.5	8.1	7.4	9.4	10.5	10.2	na
1.2 Ukuaji halisi wa Pato ta Taifa	Asilimia	7.0	6.9		4.8	4.7	5.1	5.5	6.0
1.3 Wastani Pato kwa Kila Mtu kwa bei za miaka inayohusika	'000' sh	2,356.5	2,479.3	2,597.7	2,705.4	2,854.1	3,058.8	3,234.9	na
1.4 Wastani Pato kwa Kila Mtu kwa bei za miaka inayohusika	Dola ya Marekani	1,041.0	1,083.5	1,126.7	1,171.6	1,233.1	1,263.1	1,239.2	na
1.5 Kasi ya Upandaji wa Bei	Asilimia	3.5	3.4	3.3	3.7	4.3	3.8	3.1	3.3
1.6 Uwiano wa Akiba kwa Pato halisi la Taifa	Asilimia	18.7	18.6	16.5	17.3	19.7	21.2	25.8	na
Takwimu za Kifedha na Riba									
2.1 Ukuaji wa Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	Asilimia	4.5	9.6	5.7	15.5	11.6	14.1	11.1	24.7
2.2.Ukuaji wa Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2)	Asilimia	3.8	11.8	8.2	17.6	12.1	11.9	9.2	28.5
2.3 Ukuaji va Ujazi wa fedha, kwa tafsiri finyu (M1)	Asilimia	5.1	13.7	7.5	23.1	7.5	8.7	11.2	30.2
2.4 Ukuaji Fedha ya msingi (M0)	Asilimia	0.6	6.8	-4.0	17.3	15.8	3.7	19.1	20.7
2.5 Ukuaji wa Mikopo kwa Sekta Binafsi	Asilimia	4.9	11.1	3.1	10.0	22.5	17.3	12.4	23.6
2.6 Uwiano wa Mikopo kwa Sekta Binafsi kwa pato la taifa[1]	Asilimia	14.3	14.6	14.0	14.3	16.0	17.0	17.4	21.6
2.7 Uwiano wa Mikopo kwa sekta binafSikwa mikopo yote	Asilimia	79.8	83.5	77.7	74.4	72.9	73.9	75.9	77.9
2.8 Riba za Amana za miezi 12	Asilimia	8.8	8.8	8.3	8.3	8.5	8.7	9.2	9.6
2.9 Riba za dhamana za serkali kwa ujumla	Asilimia	6.4	7.7	4.4	4.8	4.7	7.3	10.7	8.7
2.10 Riba ya mikopo ya muda mrefu hadi miaka mitano (3-5 years)	Asilimia	17.4	16.6	16.2	16.0	15.7	15.6	15.3	14.4
Mizania ya Malipo na Nchi za Nje									
3.1 Bidhaa Ziizouzwa Nje	Dola ya Marekani	4,292.7	5,377.6	6,371.7	6,756.2	7,223.8	7,696.6	9,121.6	10,293.6
3.2.Bidhaa Zilazoagizwa kutoka Nje ya Nchi	Dola ya Marekani	-8,519.7	-8,615.2	-7,831.7	-10,003.4	-14,208.7	-13,728.9	-14,195.6	-14,787.7
3.3.Urari wa Biashara	Dola ya Marekani	-4,227.0	-3,237.5	-1,460.0	-3,247.1	-6,984.9	-6,032.3	-5,074.0	-4,494.2
3.4.Urari wa Malipo ya Kawaida	Dola ya Marekani	-2,308.7	-1,340.2	-1,458.5	-2,374.3	-5,482.2	-2,960.6	-2,379.8	-2,015.2
3.5 Urari wa malipo yote	Dola ya Marekani	-784.0	587.0	-764.9	1,852.1	-988.4	52.3	70.1	968.9
3.6 Akiba ya Fedha za Kigeni	Dola ya Marekani	5,044.6	5,567.6	4,767.7	6,386.0	5,177.2	5,450.1	5,546.9	6,329.0
3.7 Akiba ya fedha za kigeni (miezi)	Miezi	4.9	6.4	5.6	6.6	4.7	4.5	4.5	4.9
3. 8 Kiwango cha kubadili fedha:									
Wastani wa mwaka	Thamani ya Tsh/Dola	2,263.8	2,288.2	2,294.1	2,297.8	2,303.1	2,382.1	2,597.4	2,537.6
Mwisho wa kipindi	Thamani ya Tsh/Dola	2,281.2	2,287.9	2,298.5	2,297.6	2,308.9	2,501.4	2,374.7	2,450.2
		2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
Mwenendo wa Mapato na Matumizi									
4.1 Uwiano wa mapato ya ndani kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	14.8	14.3	15.0	13.7	14.9	15.0	14.7	15.6
4.2 Uwiano wa misaada kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	0.8	0.4	0.7	0.5	0.4	0.3	0.3	0.4
4.3 Uwiano wa Matumiazi ya kawaida kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	10.2	10.7	10.1	9.9	9.8	11.0	10.8	11.9
4.4 Uwiano wa matumizi ya maendeleo kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	6.6	6.5	7.1	7.8	9.2	7.4	7.2	6.9
4.5 Uwiano wa nakisi isiyo jumuisha misaada kwa Pato la Taifa[1]	Asilimia	-2.1	-2.9	-2.2	-4.0	-4.1	-3.4	-3.3	-3.2
4.6 Uwiano wa nakisi ya Jumla kwa Pato la Taita[1,2]	Asilimia	-1.9	-3.3	-1.9	-4.0	-3.6	-3.1	-3.1	-3.0
Deni la nje	Dola Milion	20,503.0	21,920.9	22,952.7	25,519.3	27,832.5	30,252.7	31,950.9	34,765.3
5.1 Mikopo ilyopokelewa	Dola Milion	18,765.1	20,029.3	20,958.4	23,250.9	25,392.8	27,889.3	30,416.1	34,053.0
5.2 Riba ambayo haijaipwa	Dola Milion	1,737.9	1,891.7	1,994.3	2,268.4	2,439.7	2,363.4	1,534.8	712.3

Chanzo:Wizara ya Fedha; Benki Kuu ya Tanzania; na Mamlaka ya Mapato Tanzania

Tanbihi: [1]Imetolewa kwa kuzingatia Pato la Tifa kwa bei za miaka husika; [2]inajumuisha misaada, matumizi yaliyochelewa (expenditure float) n.a-haipatikani, p- ni takwimu za muda.

Jedwali A2: Mwenendo wa Mapato na Matumizi ya Serikali – Tanzania Bara

Shilingi Milioni

	Bajeti ya	Julai 2025 - Juni 2026		Juni 2026	
	2025/26	Makadirio	Halisi	Makadirio	Halisi
Mapato ya ndani (yakijumuisha Mamlaka za Serikali za Mitaa)	40,466,131.4	40,466,131.4	41,930,401.7	4,419,685.4	4,658,209.3
Mapato ya Serikali Kuu	36,857,734.1	38,785,624.7	40,323,733.0	4,273,554.7	4,512,078.6
Mapato yatokanayo na kodi	32,175,999.8	32,175,999.8	34,579,237.5	3,319,803.6	3,733,208.7
Ushuru wa forodha	11,562,965.6	11,562,965.6	12,559,150.7	995,620.2	1,213,277.2
Kodi ya bidhaa na huduma	7,016,470.7	7,016,470.7	6,492,281.7	684,616.4	587,519.9
Kodi ya mapato	11,367,876.5	11,268,555.1	13,220,630.9	1,436,366.6	1,702,890.5
Kodi nyingine	4,887,699.8	2,328,008.4	2,307,174.3	203,200.3	229,521.2
Mapato yasiyotokana na kodi	4,681,734.3	6,609,624.9	5,744,495.5	953,751.2	778,869.8
Mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa	1,680,506.8	1,680,506.8	1,606,668.7	146,130.7	146,130.7
Jumla ya matumizi[1]	48,774,989.1	48,774,988.6	48,450,981.8	4,979,798.8	4,720,004.3
Matumizi ya kawaida	31,281,255.8	31,169,595.9	31,393,743.2	2,965,416.5	2,797,927.3
Mishahara	10,917,466.8	13,121,530.2	13,279,276.9	1,119,767.1	1,163,080.0
Malipo ya riba za mikopo	6,493,715.4	6,938,880.5	5,605,312.0	644,023.8	597,384.9
Ya ndani	3,697,288.1	3,856,359.9	3,690,648.5	332,083.8	465,316.4
Ya nje	2,796,427.3	3,082,520.6	1,914,663.5	311,940.1	132,068.5
Matumizi mengine ya kawaida	7,088,606.6	11,109,185.2	12,509,154.3	1,201,625.5	1,037,462.5
Matumizi ya maendeleo	17,493,733.4	17,605,392.8	17,057,238.6	2,014,382.3	1,922,077.0
Fedha za ndani	12,117,828.4	12,253,013.3	13,044,234.2	1,309,440.3	1,200,912.9
Fedha za nje	5,375,904.9	5,352,379.5	4,013,004.4	704,942.0	721,164.1
Nakisi ya bajeti bila ya misaada	-8,308,857.7	-8,308,857.2	-6,520,580.1	-560,113.3	-61,795.0
Misaada	1,069,884.4	1,052,678.8	917,555.0	188,820.1	118,689.9
Ya bajeti	113,796.3	113,796.3	0.0	113,796.3	0.0
Ya miradi	846,976.2	779,943.3	837,744.0	69,275.5	113,637.2
Ya kisekta	109,111.9	158,939.3	79,811.0	5,748.3	5,052.8
Nakisi ya bajeti ikijumuisha misaada	-6,401,157.9	-7,256,178.4	-5,603,025.1	-371,293.2	56,894.9
Marekebisho (Adjustments to cash and other items (net))	0.0	0.0	-544,639.1	0.0	-419,514.3
Balansi ya jumla	-7,238,973.3	-7,256,178.4	-6,147,664.2	-371,293.2	-362,619.4
Ugharamiaji wa nakisi ya bajeti	7,238,973.3	7,256,178.4	6,147,664.2	371,293.2	362,619.4
Ufadhili kutoka nje halisi	4,286,343.5	3,715,721.0	2,705,924.6	654,947.9	477,421.6
Mikopo	5,966,414.1	8,325,509.8	6,064,529.0	1,257,091.8	886,268.8
Mikopo ya bajeti	1,627,221.4	1,371,698.4	1,143,646.0	627,173.7	0.0
Mikopo ya miradi	4,339,192.6	6,953,811.4	4,920,883.0	629,918.1	886,268.8
ambayo: Mikopo ya masharti ya kibiashara	2,629,011.8	2,629,012.5	1,894,321.5	0.0	283,794.7
Mikopo ya kisekta	80,624.2	88,698.0	68,887.9	0.0	0.0
Marejesho ya mitaji ya mikopo ya nje	-4,389,706.5	-4,698,486.8	-3,427,492.3	-602,144.0	-408,847.2
Ufadhili wa ndani halisi[2]	2,952,629.8	3,540,457.4	3,441,739.6	-283,654.7	-114,802.2
Mikopo kutoka benki na vyanzo vingine	2,952,629.8	3,540,457.4	3,441,739.6	-283,654.7	-114,802.2
Mikopo ya benki	2,466,103.9	2,957,070.9	1,543,967.6	-236,914.9	-242,567.7
Mikopo toka vyanzo vingine (baada ya marejesho ya mitaji ya miko	486,526.0	583,386.5	1,897,772.0	-46,739.8	127,765.5
Mikopo ya ndani (rollover)	3,325,556.5	3,340,372.6	3,286,053.0	1,311,536.8	909,926.8
Kulipa mitaji ya mikopo ya ndani	-3,325,556.5	-3,340,372.6	-3,286,053.0	-1,311,536.8	-909,926.8

Chanzo: Wizara ya Fedha

Tanbihi: [1] Haijajumuisha marejesho ya mitaji ya mikopo na matumizi yaliyochelewa (expenditure float); [2] Thamani chanya ina maana ya ufadhili, na thamani hasi ina maana ya malipo au ongezeko la amana

Jedwali A3: Tathmini za Amana

Kipengele	Jul-25	Ago-25	Sep-25	Okt-25	Nov-25	Des-25	Jan-26	Feb-26	Mac-26	Apr-26	Mei-26	Jun-26	Jul-26
Rasilimali halisi za nje	15,726.1	15,766.0	15,896.7	15,715.4	16,298.6	15,286.5	15,950.0	15,749.5	15,245.6	14,553.5	13,309.2	13,449.0	14,646.0
Rasilimali halisi za nje za Benki Kuu	13,884.0	13,933.2	14,467.3	13,334.3	13,892.1	13,707.3	13,987.7	14,089.2	13,916.0	13,066.6	12,634.5	13,077.5	14,562.1
Rasilimali halisi za nje za mabenki	1,842.1	1,832.8	1,429.3	2,381.1	2,406.5	1,579.1	1,962.3	1,660.3	1,329.6	1,486.8	674.7	371.6	83.9
Rasilimali halisi za ndani	40,565.0	41,689.9	41,957.4	44,073.3	44,560.0	45,702.6	46,155.7	47,319.8	49,001.1	50,538.4	53,494.7	56,170.4	56,763.8
Madai ya ndani	52,548.3	54,561.2	54,854.2	56,509.3	57,629.3	57,229.9	57,872.1	58,896.1	59,877.3	61,759.8	63,283.0	65,928.9	65,896.2
Madai halisi kwa Serikali Kuu	11,576.1	13,030.4	12,854.4	14,122.4	14,243.8	12,626.9	12,700.8	12,841.9	12,660.8	13,840.5	14,248.3	14,005.8	12,122.6
Mikopo kwa sekta binafsi	40,972.2	41,530.9	41,999.9	42,386.9	43,385.5	44,603.1	45,171.4	46,054.2	47,216.5	47,919.3	49,034.6	51,923.1	53,773.6
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	56,291.1	57,455.9	57,854.0	59,788.6	60,858.6	60,989.1	62,105.7	63,069.3	64,246.7	65,091.9	66,803.8	69,619.4	71,409.8
Fedha zilizo kwenye mzunguko	8,122.1	8,036.4	7,730.8	8,410.1	8,545.0	8,492.1	8,102.1	8,151.8	8,078.3	8,107.1	8,444.4	8,824.5	8,933.6
Amana za hundi	26,155.4	27,442.8	28,352.1	29,032.2	28,992.7	29,049.1	30,023.9	30,521.3	31,188.5	32,154.3	33,066.8	34,753.3	35,932.6
Amana za akiba na muda maalumu	22,013.5	21,976.7	21,771.2	22,346.4	23,320.9	23,447.8	23,979.7	24,396.2	24,979.9	24,830.5	25,292.6	26,041.5	26,543.6
Fedha taslim (M0)	13,423.8	13,537.9	13,717.6	15,068.7	15,135.7	14,508.3	15,225.1	14,990.0	14,998.9	15,670.5	15,640.3	16,738.8	16,188.3
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)	56,291.1	57,455.9	57,854.0	59,788.6	60,858.6	60,989.1	62,105.7	63,069.3	64,246.7	65,091.9	66,803.8	69,619.4	71,409.8
Amana za fedha za kigeni (FCD)	13,653.2	13,696.3	13,337.2	13,882.1	14,056.5	13,255.7	14,103.2	14,569.7	14,998.4	14,989.0	15,428.5	15,365.4	16,771.0
Amana za fedha za kigeni (Dola milioni)	*5,369.8*	*5,560.2*	*5,462.9*	*5,662.4*	*5,768.4*	*5,410.2*	*5,600.8*	*5,730.6*	*5,809.8*	*5,764.1*	*5,913.1*	*5,853.2*	*6,339.0*
Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2)	42,637.9	43,759.6	44,516.8	45,906.5	46,802.2	47,733.4	48,002.5	48,499.6	49,248.3	50,102.9	51,375.3	54,254.1	54,638.9
Amana za akiba na muda maalum zilizo katika shilingi ya Kitanzania	16,406.3	16,357.2	16,600.4	16,848.4	17,618.1	17,919.5	18,229.5	18,541.9	19,071.4	18,951.4	19,122.7	19,982.0	19,984.5
Ujazi wa fedha, kwa tafsiri finyu (M1)	26,231.6	27,402.4	27,916.4	29,058.1	29,184.1	29,813.8	29,773.0	29,957.7	30,176.9	31,151.6	32,252.6	34,272.0	34,654.4
Fedha zilizo kwenye mzunguko	8,122.1	8,036.4	7,730.8	8,410.1	8,545.0	8,492.1	8,102.1	8,151.8	8,078.3	8,107.1	8,444.4	8,824.5	8,933.6
Amana za hundi	18,109.4	19,366.0	20,185.6	20,648.0	20,639.0	21,321.7	21,670.9	21,805.9	22,098.5	23,044.5	23,808.2	25,447.5	25,720.8

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A4: Muundo wa Viwango vya Riba

Asilimia

	2025						2026						
Kipengele	Jul	Ago	Sep	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mac	Apr	Mei	Jun	Jul
A: Riba za mikopo/amana zilizo katika shilingi													
1. Riba katika soko la fedha baina ya mabenki													
Siku 1 (*Overnight*)	6.62	6.15	6.29	6.45	6.08	6.00	6.13	6.01	6.17	6.15	5.94	5.53	5.92
Siku 2-7	7.43	6.52	6.43	6.29	6.19	6.30	6.34	6.31	6.25	6.18	5.96	5.90	6.23
Siku 8-14	7.57	6.71	6.93	6.92	6.84	6.26	6.74	6.83	6.53	6.33	6.48	6.46	6.90
Siku 15-30	7.12	6.87	7.35	7.07	7.23	6.40	7.06	6.96	6.85	6.79	6.58	6.64	7.31
Siku 31-60	8.53	6.90	7.50	7.28	7.00	7.20	7.23	7.00	7.20	6.92	6.79	6.70	6.90
Siku 61-90	9.14	9.14	9.14	9.14	7.00	8.11	9.96	7.00	8.50	7.12	6.79	6.84	6.82
Siku 91-180	11.39	7.00	7.00	9.75	8.89	8.89	6.75	7.00	8.07	8.77	7.27	7.07	6.92
Zaidi ya siku 180	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	10.93	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00
Riba ya jumla	7.35	6.48	6.45	6.38	6.30	6.29	6.40	6.34	6.32	6.26	6.14	6.00	6.57
2. Riba ya mikopo ya siku 1 kati ya mabenki na	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.75	7.25	7.25	7.25	7.75
3. Riba ya mikopo ya muda mfupi toka kwa	5.30	5.30	4.79	4.79	4.79	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	6.25
4. Riba ya mikopo ya muda mfupi kwa	5.77	5.78	5.76	5.76	5.77	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	6.25
5. Riba ya dhamana za serikali													
Siku 35	6.50	6.50	6.20	5.94	5.64	5.38	5.36	4.75	4.20	3.81	3.23	2.82	2.34
Siku 91	7.46	7.36	6.81	6.21	6.08	5.93	5.73	4.97	4.23	4.02	3.78	3.56	3.40
Siku 182	8.24	7.46	6.56	6.41	5.92	5.91	5.85	5.85	5.69	5.46	5.23	4.98	4.74
Siku 364	8.13	6.79	5.99	6.00	6.45	6.24	6.21	6.20	5.80	5.72	5.63	6.65	7.07
Riba ya jumla	8.13	6.83	6.03	6.27	6.25	5.87	5.89	5.68	5.21	5.06	4.74	4.83	4.74
6. Riba za hati fungani za serikali													
Miaka miwili	12.17	12.17	12.17	10.05	10.05	10.05	10.05	10.05	8.36	8.36	8.36	8.36	8.40
Miaka mitano	13.18	13.18	12.48	12.48	10.54	10.54	10.54	10.54	10.54	9.54	9.54	9.54	9.54
Miaka saba	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71	9.71
Miaka kumi	13.74	13.74	13.74	12.45	12.45	12.45	11.30	11.30	11.30	9.40	9.40	10.39	10.87
Miaka kumi na tano	14.63	13.91	13.91	13.91	12.08	12.08	12.08	10.78	10.78	10.78	10.39	10.39	10.39
Miaka ishirini	14.50	14.50	13.55	13.55	13.55	12.02	12.02	12.02	10.71	10.71	10.43	10.43	11.33
Miaka ishirini na tano	14.80	14.42	13.19	13.19	13.19	13.19	13.19	11.99	11.99	11.99	11.99	11.89	11.89
7. Riba inayotumika kutathmini dhamana	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25	8.25
8. Riba za amana za akiba	2.90	2.90	2.92	2.93	2.88	3.02	2.94	2.98	2.89	2.91	2.85	2.90	2.90
9. Riba za jumla za amana za muda maalum	8.83	8.61	8.50	8.36	8.54	8.36	8.33	8.32	8.33	8.54	8.43	8.69	8.78
Mwezi 1	11.50	10.70	9.65	9.10	9.31	9.35	8.96	9.10	8.65	9.06	8.34	9.28	9.51
Miezi 2	10.75	10.07	9.28	10.09	9.67	9.34	9.56	9.16	9.34	9.67	8.65	9.84	10.13
Miezi 3	10.19	8.59	9.61	9.38	9.42	9.70	9.43	9.03	9.56	9.01	10.52	9.96	9.61
Miezi 6	10.28	10.44	10.12	10.06	10.01	9.96	10.20	10.26	10.51	10.35	9.87	10.46	10.54
Miezi 12	9.88	9.99	9.84	9.21	10.02	9.58	9.70	9.82	9.60	9.81	10.17	9.72	9.34
Miezi 24	5.99	7.16	7.63	7.05	7.92	7.21	7.11	7.35	7.03	8.20	7.69	7.91	7.91
10. Riba za amana kwa wateja wakubwa	10.72	10.99	11.05	11.22	11.67	11.66	11.74	11.48	11.57	11.37	11.25	11.17	10.99
11. Wastani wa riba za mikopo	15.16	15.07	15.18	15.19	15.27	15.24	15.10	15.11	15.11	15.33	15.32	15.22	15.10
Muda mfupi (Hadi mwaka 1)	15.51	15.64	15.52	15.50	15.53	15.46	15.49	15.41	15.45	15.31	15.38	15.38	15.54
Muda wa kati (Mwaka 1 hadi 2)	16.41	16.45	16.26	16.42	16.42	16.42	16.73	16.70	16.53	17.19	17.11	17.10	16.51
Muda wa kati (Miaka 2 hadi 3)	15.22	15.01	15.19	15.13	15.18	15.43	14.97	15.27	15.31	15.63	15.60	15.19	15.11
Muda mrefu (Miaka 3 hadi 5)	14.39	14.02	14.26	14.24	14.43	14.29	14.05	13.96	13.95	14.56	14.43	14.38	14.44
Muda mrefu (Zaidi ya Miaka 5)	14.28	14.22	14.66	14.68	14.79	14.61	14.24	14.20	14.30	13.96	14.08	14.03	13.92
12. Riba za mikopo kwa wateja wakubwa	12.56	12.72	12.84	12.40	12.61	12.38	12.25	12.19	12.21	12.56	11.90	11.93	12.04
B: Fedha za kigeni													
1. Riba za amana													
Amana za akiba	0.83	0.93	0.98	1.75	0.57	0.87	0.77	0.70	1.22	1.68	1.06	1.64	1.65
Riba za jumla za amana za muda maalum	3.75	4.11	3.94	4.17	4.03	3.67	4.18	4.29	4.26	4.41	4.47	4.30	4.11
Mwezi 1	2.50	2.46	2.46	2.44	2.45	2.45	2.52	2.45	2.47	3.42	2.52	2.49	2.49
Miezi 2	3.02	4.02	4.98	4.93	6.12	2.96	4.97	4.85	4.84	3.91	4.05	5.02	4.72
Miezi 3	4.31	4.98	2.56	4.55	2.87	4.92	4.95	4.94	4.69	4.87	5.03	4.72	3.94
Miezi 6	4.94	4.60	5.10	5.05	5.25	4.82	4.66	4.80	4.97	5.03	5.14	4.69	4.76
9 months	4.00	4.47	4.61	3.86	3.47	3.19	3.82	4.43	4.35	4.83	5.59	4.57	4.65
Miezi 12	8.82	8.59	8.43	8.71	8.52	8.61	8.57	8.61	8.70	8.96	8.72	9.03	8.88
Muda mfupi (Hadi mwaka 1)	9.91	9.89	9.89	9.88	9.89	9.91	10.00	10.00	10.00	10.07	9.95	9.99	10.02
Muda wa kati (Mwaka 1 hadi 2)	8.23	8.11	7.49	7.73	7.65	7.68	7.68	7.72	7.69	8.82	7.88	8.31	8.13
Muda wa kati (Miaka 2 hadi 3)	7.03	7.16	7.25	7.43	7.49	8.31	8.35	8.23	8.19	8.64	7.79	8.84	8.81
Muda mrefu (Miaka 3 hadi 5)	9.42	9.30	9.16	9.23	9.30	8.50	8.64	8.83	9.09	9.19	9.08	9.09	8.70
Muda mrefu (zaidi ya miaka 5)	9.52	8.49	8.35	9.28	8.28	8.66	8.17	8.28	8.50	8.09	8.88	8.92	8.76

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A5: Mizania ya Malipo ya Nje

Dola za Marekami Milioni

	2021	2022	2023	2024	2025
A. Urari wa malipo ya kawaida	-2,374.3	-5,482.2	-2,960.6	-2,379.8	-2,049.4
Bidhaa: zilizouzwa nje ya nchi (f.o.b)	6,756.2	7,223.8	7,696.6	9,121.6	10,262.9
Bidhaa asilia	627.9	766.5	953.3	1,473.3	1,491.9
Bidhaa zisizo asilia	5,763.0	6,058.4	6,321.6	7,228.8	8,464.5
kati ya hizo: Dhahabu	2,737.1	2,835.1	3,058.9	3,419.6	4,753.9
Bidhaa zisizo rekodiwa	365.4	399.0	421.6	419.6	306.6
Bidhaa: zilizoagizwa kutoka nje ya nchi (f.o.b)	-10,003.4	-14,208.7	-13,728.9	-14,195.6	-14,787.7
Urari wa biashara ya bidhaa	-3,247.1	-6,984.9	-6,032.3	-5,074.0	-4,524.8
Huduma: mapato	3,117.7	4,762.0	6,231.7	6,846.8	7,477.5
Usafirishaji	1,558.1	1,872.0	2,333.4	2,353.4	2,647.6
Utalii	1,310.3	2,527.8	3,373.8	3,903.1	4,410.6
Nyingine	249.3	362.2	524.4	590.3	419.2
Huduma: malipo	-1,607.0	-2,465.4	-2,395.9	-2,795.0	-3,241.8
Usafirishaji	-806.4	-1,378.4	-1,326.4	-1,411.9	-1,467.3
Utalii	-196.2	-357.5	-477.2	-522.3	-715.5
Nyingine	-604.4	-729.5	-592.3	-860.9	-1,059.1
Urari wa biashara ya huduma	1,510.7	2,296.6	3,835.9	4,051.7	4,235.7
Urari wa biashara ya bidhaa na huduma	-1,736.4	-4,688.3	-2,196.5	-1,022.3	-289.1
Mapato ya vitega uchumi: yaliyoingia	102.5	183.9	301.2	311.7	306.2
Malipo ya vitega uchumi: yaliyotoka	-1,294.2	-1,577.1	-1,797.7	-2,199.2	-2,356.3
Urari wa mapato ya vitega uchumi	-1,191.6	-1,393.2	-1,496.6	-1,887.4	-2,050.1
Urari wa bidhaa, huduma na mapato ya vitega uchumi	-2,928.0	-6,081.5	-3,693.1	-2,909.7	-2,339.2
Mapato ya uhamisho mali wa kawaida: yaliyoingia	640.1	716.5	1,280.9	1,177.4	899.1
Serikali	104.7	76.4	131.0	139.2	19.7
Taasisi za zisizo za serikali	535.4	640.2	1,150.0	1,038.3	879.4
Malipo ya uhamisho mali wa kawaida: yaliyotoka	-86.4	-117.2	-548.4	-647.5	-609.2
Urari wa uhamisho mali wa kawaida	553.7	599.3	732.5	529.9	289.9
B. Urari wa uhamisho mitaji	412.1	274.0	223.4	318.7	348.9
Uhamisho wa mitaji: ulioingia	412.1	274.0	223.4	318.7	348.9
Serikali	346.8	208.7	158.0	253.3	289.8
Taasisi za zisizo za serikali	65.3	65.3	65.3	65.3	59.1
Uhamisho wa mitaji: uliotoka	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Jumla, A na B	-1,962.1	-5,208.2	-2,737.2	-2,061.1	-1,700.5
C. Urari katika uwekezaji	4,037.1	3,634.7	3,629.9	1,857.4	2,750.0
Uwekezaji wa moja kwa moja	1,190.5	1,437.6	1,648.9	1,656.0	1,850.4
Uwekezaji wa hisa	-7.9	24.6	13.9	10.6	82.3
Uwekezaji mwingine	2,854.5	2,172.5	1,967.1	190.7	817.3
Mali (assets)	-89.8	193.0	-749.6	-924.6	-417.3
Madeni (liabilities)	2,944.3	1,979.6	2,716.6	1,115.3	1,234.6
Jumla, makundi A hadi C	2,074.9	-1,573.4	892.7	-203.8	1,049.5
D. Makosa na masahihisho	-222.8	585.0	-850.8	273.9	-80.6
Urari wa malipo yote	1,852.1	-988.4	41.9	70.1	968.9
E. Akiba ya fedha za kigeni	-1,852.1	988.4	-41.9	-70.1	-968.9
Vipengele vya kumbukumbu					
Uwiano wa urari wa malipo ya kawaida kwa pato la taifa	-3.4	-7.1	-3.7	-2.9	-2.2
Akiba ya fedha za kigeni	6,386.0	5,177.2	5,450.1	5,546.9	6,329.0
Akiba ya fedha za kigeni (miezi ya uagizaji wa bidhaa nje)	6.6	4.7	4.5	4.5	4.9
Kiwango cha kubadilisha fedha (mwisho wa kipindi)	2,297.6	2,308.9	2,501.4	2,374.7	2,450.2
Kiwango cha kubadilisha fedha (kwa wastani kwa mwaka)	2,297.8	2,303.0	2,382.1	2,597.4	2,537.6

Chanzo: Benki Kuu ya Tanzania, Mamlaka ya Mapato Tanzania na Ukokotoaji wa Benki Kuu ya Tanzania.

Tanbihi: p inaashiria takwimu za awali; “---“, badiliko linalozidi asilimia 100; f.o.b Mzigo ndani ya chombo

Jedwali A6: Mauzo ya Bidhaa Nje ya Nchi

Dola za Marekani Milioni

	Mwaka ulioishia Julai				
Bidhaa	2022	2023	2024	2025	2026p
Bidhaa asilia	750.6	782.5	1,074.4	1,418.0	1,628.8
Korosho	230.0	164.2	225.6	527.6	479.3
Karafuu	62.3	38.3	32.3	3.2	28.4
Kahawa	162.6	207.3	210.9	337.5	396.0
Pamba	92.8	100.5	109.4	56.9	91.2
Katani	21.5	25.1	19.9	31.0	34.2
Chai	31.3	32.4	20.9	18.7	11.2
Tumbaku	149.9	214.6	455.3	443.0	588.6
Bidhaa zisizo asilia	5,935.0	6,299.1	6,454.7	8,090.2	9,984.7
Madini	3,208.8	3,578.9	3,692.5	4,830.5	6,395.4
Dhahabu	2,707.1	2,939.0	3,148.0	4,127.1	5,670.7
Almasi	29.2	46.8	42.9	46.5	50.2
Tanzanite	23.2	25.2	22.8	17.3	15.9
Madini mengineyo	449.4	567.9	478.9	639.6	658.7
Bidhaa za mbogamboga na maua	363.6	296.5	437.0	488.0	482.1
Mbogamboga	287.3	203.9	329.8	369.3	339.9
Maua	25.7	24.3	27.9	28.4	31.1
Matunda	22.1	35.6	47.0	54.9	69.0
Nyingine	28.5	32.7	32.3	35.3	42.2
Bidhaa za viwandani	1,324.2	1,423.4	1,293.8	1,517.3	2,215.5
ambapo Saruji	50.9	62.0	37.8	45.1	60.6
Bidhaa za Ceramic	49.0	37.9	21.8	28.9	29.3
Vipodozi	42.2	46.5	38.0	48.9	53.2
Mafuta ya Kula	18.9	17.1	24.0	44.4	59.4
Mbolea	79.8	115.1	35.8	72.8	52.0
Vyombo vya Kioo	41.5	53.4	75.8	113.8	139.5
Chuma na vyuma	103.7	90.8	77.7	99.7	156.0
Karatasi na bidhaa zake	67.8	34.8	21.0	41.5	60.4
Vitu vya Plastiki	40.1	38.7	40.2	51.3	56.7
Nguo na Vitambaa	118.9	95.9	78.6	94.7	103.0
Nafaka	365.6	219.5	154.9	383.0	172.2
Mahindi	117.6	59.2	29.8	185.5	98.3
Mchele	238.8	147.2	115.0	182.7	71.9
Nafaka nyinginezo	9.2	13.1	10.2	14.7	2.0
Samaki na mazao ya samaki	180.8	159.6	178.2	166.0	178.4
Mafuta ya mbegu	162.6	281.4	294.6	282.3	176.9
Bidhaa nyingine za mauzo ya nje	214.5	200.7	217.0	238.6	210.1
Kati ya hizo: Maharage	40.9	51.9	12.3	1.9	12.5
Mbao na bidhaa za mbao	112.7	77.5	89.0	80.3	73.4
Kakao	26.5	29.3	76.2	105.2	68.5
Mimea	3.7	12.5	9.6	9.6	19.3
Ngozi na bidhaa za ngozi	5.3	4.1	4.4	5.3	4.7
Mauzo ya ndani ya nchi kwenda nje	6,685.5	7,081.5	7,529.1	9,508.2	11,613.5
Bidhaa zilizosafirishwa tena nje (Re-export	114.9	139.2	186.6	184.5	154.0
Mauzo yasiyorekodiwa	397.8	414.2	389.1	363.0	316.2
Jumla ya mauzo nje	7,083.4	7,495.8	7,918.2	9,871.2	11,929.7

Chanzo: Mamlaka ya mapato Tanzania na Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A7: Bidhaa Zilizoagizwa Kutoka Nje ya Nchi

Dola za Marekani Milioni

	Mwaka ulioishia Julai				
Bidhaa	2022	2023	2024	2025	2026p
Bidhaa za kukuza mtaji	2,082.2	2,951.8	2,768.5	3,056.3	4,021.6
Mashine na mitambo	935.4	1,284.5	1,083.7	1,095.2	1,440.1
Vifaa vya usafiri wa viwandani	583.9	1,012.0	922.5	1,184.4	1,350.3
Mashine na vifaa vya umeme	302.5	352.4	420.9	460.5	749.7
Bidhaa zingine za kukuza mtaji	260.4	303.0	341.4	316.2	481.5
Bidhaa za kati	8,823.3	9,848.3	9,677.2	9,903.9	11,689.5
Malighafi za Viwanda	4,219.0	4,458.6	4,476.0	5,117.2	5,685.7
ambapo Vyuma	1,060.6	962.0	1,226.2	1,372.9	1,333.5
Bidhaa za Plastiki	733.8	660.7	655.7	834.9	853.9
Mbolea	248.0	575.0	339.7	378.5	430.4
Mafuta na Vilainishi	2,747.4	3,196.9	3,079.2	2,408.8	3,454.8
ambapo Bidhaa za petroli zilizochujwa	2,654.2	2,954.0	2,846.1	2,316.3	3,296.8
Vifaa	954.7	1,001.1	964.3	1,156.8	1,219.9
Chakula na Vinywaji kwa Matumizi ya viwandani	665.2	872.1	824.0	809.6	856.7
ambapo Ngano	293.0	410.3	303.6	337.6	400.5
Mafuta ya Kula-ghafi na Mafuta ya kula yaliyosafishwa	166.6	170.3	129.6	166.4	201.6
Sukari ya Matumizi Viwandani	114.7	126.9	147.4	164.8	178.1
Magari ya Binafsi	231.4	314.6	332.9	409.5	466.5
Bidhaa za Matumizi ya kawaida	1,310.5	1,408.4	1,397.7	1,459.0	1,725.8
Chakula na Vinywaji kwa Matumizi ya kawaida	186.1	229.4	179.0	215.3	268.5
Vifaa vya usafiri wa kawaida	132.1	151.8	155.9	170.4	283.1
ambapo Pikipiki na baisikeli zenye mota	116.0	131.7	139.9	149.0	254.2
Bidhaa nyingine za Matumizi ya kawaida	992.3	1,027.2	1,062.7	1,075.5	1,174.2
ambapo Bidhaa za Dawa	329.4	307.1	279.4	283.8	299.6
Dawa za Kuua Wadudu na bidhaa kama hizo	124.9	166.1	198.8	157.4	176.1
Sabuni na Sabuni za Kusafishia	68.1	69.5	57.6	57.9	29.5
Nguo za vitambaa	58.4	58.5	47.3	58.5	68.9
Viatu na Bidhaa Zingine	49.1	50.8	57.6	56.3	60.2
Karatasi na Bidhaa za Karatasi	29.6	27.0	28.8	28.6	36.9
Jumla	12,216.0	14,208.6	13,843.4	14,419.1	17,436.9

Chanzo: Mamlaka ya Mapato Tanzania na Benki Kuu ya Tanzania

Jedwali A8: Bei za Bidhaa Ulimwenguni

Kipindi	Fahirisi Bidhaa Zote	Vyakula na Vinywaji Baridi	Vinywaji Vikali na Tumbaku	Nguo, Mavazi na Viatu	Makazi, maji, umeme, gesi na nishati zinginezo	Samani, Vifaa vya Nyumbani na Ukarabati wa Makazi	Afya	Usafiri	Habari na Mawasiliano	Burudani, Michezo na Utamaduni	Elimu	Migahawa na Huduma za Malazi	Bima na Huduma za Kifedha	Huduma Binafsi, Hifadhi ya Jamii na Bidha na Huduma Mchanganyiko
Mizania (%)	100.0	28.2	1.9	10.8	15.1	7.9	2.5	14.1	5.4	1.6	2	7	2	2
2024-Januari	3.0	1.5	4.1	2.8	4.9	3.3	1.8	3.3	1.0	3.8	3	5	1	7
Februari	3.0	1.8	4.2	2.7	5.0	3.5	2.1	2.9	1.9	3.6	3	5	1	7
Machi	3.0	1.4	4.3	2.4	4.8	3.6	2.1	4.4	1.9	3.4	3	4	2	7
Aprili	3.1	1.4	4.0	2.1	4.0	3.3	2.0	5.1	1.8	3.3	3	4	2	8
Mei	3.1	1.6	3.4	2.0	5.2	3.3	2.0	5.0	1.7	3.4	3	3	2	8
Juni	3.1	0.9	3.2	1.8	6.6	3.5	1.9	5.2	1.7	3.3	3	3	2	7
Julai	3.0	1.8	4.2	2.7	5.0	3.5	2.1	2.9	1.9	3.6	3	5	1	7
Agosti	3.1	2.8	2.2	1.8	5.3	1.9	1.7	4.3	1.2	2.6	3	3	1	6
Septemba	3.1	2.5	2.2	1.9	5.8	2.1	1.8	4.3	1.1	2.5	3	3	1	6
Oktoba	3.0	2.5	2.3	2.0	5.4	2.1	1.8	3.6	1.3	2.3	3	3	1	6
Novemba	3.0	3.3	1.8	1.6	4.1	2.1	1.8	3.8	1.2	2.0	3	3	1	6
Desemba	3.1	4.6	2.2	1.2	2.9	2.1	1.9	3.5	1.0	2.0	3	3	1	5
2025-Januari	3.1	5.3	3.6	1.9	2.2	2.2	1.4	2.4	0.8	1.7	5	2	1	3
Februari	3.2	5.0	3.5	2.0	3.1	2.2	1.2	3.2	0.0	1.7	4	2	1	3
Machi	3.3	5.4	3.5	2.0	3.8	2.2	1.4	2.1	0.1	1.6	4	2	1	3
Aprili	3.2	5.3	3.4	2.0	3.8	2.3	1.5	2.1	0.1	1.7	4	2	1	3
Mei	3.2	5.6	3.4	2.0	3.4	2.3	1.7	1.7	0.1	1.5	3	2	1	2
Juni	3.3	7.3	3.5	2.0	1.7	2.0	1.8	1.6	0.0	1.4	3	1	1	2
Julai	3.3	7.6	3.0	1.9	1.3	2.4	1.6	1.2	0.2	1.0	3	1	1	2
Agosti	3.4	7.7	2.9	1.7	2.1	2.4	1.3	1.4	0.4	1.4	3.0	0.9	0.6	2.3
Septemba	3.4	7.0	3.6	1.9	2.3	2.8	1.2	2.1	0.2	0.8	2.9	1.0	0.4	2.3
Oktoba	3.5	7.4	3.6	2.0	2.4	3.1	1.2	1.7	0.3	1.0	3.0	1.0	0.4	1.6
Novemba	3.4	6.6	3.5	2.0	2.2	3.0	1.3	2.9	0.3	0.4	3.0	1.0	0.3	1.7
Desemba	3.6	6.7	3.4	2.0	2.3	3.0	1.3	4.1	0.5	0.3	2.9	0.9	0.4	1.2
2026-Januari	3.3	5.7	2.2	1.2	2.3	2.7	1.1	4.2	0.9	0.6	0.4	1.1	0.5	3.2
Februari	3.2	5.7	2.1	1.1	1.7	2.5	0.9	4.0	1.1	0.6	0.3	1.7	0.3	3.2
Machi	3.2	5.5	2.1	1.3	1.6	2.3	1.1	4.2	1.0	0.6	0.9	2.1	0.3	3.3
Aprili	4.0	5.7	2.3	1.6	1.7	2.6	1.6	9.2	1.0	0.7	2.6	1.8	0.1	3.5
Mei	4.2	5.6	2.1	1.5	0.7	2.5	1.4	11.9	0.9	0.7	2.7	1.9	0.2	3.5
Juni	4.0	4.1	1.9	1.3	1.2	2.5	1.3	13.6	0.9	0.5	2.7	1.9	0.2	3.6
Julai	4.2	4.1	1.9	1.6	1.6	2.2	1.4	13.8	0.6	0.7	2.8	2.7	0.2	3.4

Chanzo: Benki ya Dunia (https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets)

Jedwali A9(i): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara, Badiliko la Miezi Kumi na Mbili (Makundi Maalumu)

Kizio: 2020=100

Kipindi	Fahirisi Bidhaa Zote	Vyakula na Vinywaji Baridi	Vinywaji Vikali na Tumbaku	Nguo, Mavazi na Viatu	Makazi, maji, umeme, gesi na nishati zinginezo	Samani, Vifaa vya Nyumbani na Ukarabati wa Makazi	Afya	Usafiri	Habari na Mawasiliano	Burudani, Michezo na Utamaduni	Elimu	Migahawa na Huduma za Malazi	Bima na Huduma za Kifedha	Huduma Binafsi, Hifadhi ya Jamii na Bidha na Huduma Mchanganyiko
Mizania (%)	100.0	28.2	1.9	10.8	15.1	7.9	2.5	14.1	5.4	1.6	2	7	2	2
2024-Januari	3.0	1.5	4.1	2.8	4.9	3.3	1.8	3.3	1.0	3.8	3	5	1	7
Februari	3.0	1.8	4.2	2.7	5.0	3.5	2.1	2.9	1.9	3.6	3	5	1	7
Machi	3.0	1.4	4.3	2.4	4.8	3.6	2.1	4.4	1.9	3.4	3	4	2	7
Aprili	3.1	1.4	4.0	2.1	4.0	3.3	2.0	5.1	1.8	3.3	3	4	2	8
Mei	3.1	1.6	3.4	2.0	5.2	3.3	2.0	5.0	1.7	3.4	3	3	2	8
Juni	3.1	0.9	3.2	1.8	6.6	3.5	1.9	5.2	1.7	3.3	3	3	2	7
Julai	3.0	1.8	4.2	2.7	5.0	3.5	2.1	2.9	1.9	3.6	3	5	1	7
Agosti	3.1	2.8	2.2	1.8	5.3	1.9	1.7	4.3	1.2	2.6	3	3	1	6
Septemba	3.1	2.5	2.2	1.9	5.8	2.1	1.8	4.3	1.1	2.5	3	3	1	6
Oktoba	3.0	2.5	2.3	2.0	5.4	2.1	1.8	3.6	1.3	2.3	3	3	1	6
Novemba	3.0	3.3	1.8	1.6	4.1	2.1	1.8	3.8	1.2	2.0	3	3	1	6
Desemba	3.1	4.6	2.2	1.2	2.9	2.1	1.9	3.5	1.0	2.0	3	3	1	5
2025-Januari	3.1	5.3	3.6	1.9	2.2	2.2	1.4	2.4	0.8	1.7	5	2	1	3
Februari	3.2	5.0	3.5	2.0	3.1	2.2	1.2	3.2	0.0	1.7	4	2	1	3
Machi	3.3	5.4	3.5	2.0	3.8	2.2	1.4	2.1	0.1	1.6	4	2	1	3
Aprili	3.2	5.3	3.4	2.0	3.8	2.3	1.5	2.1	0.1	1.7	4	2	1	3
Mei	3.2	5.6	3.4	2.0	3.4	2.3	1.7	1.7	0.1	1.5	3	2	1	2
Juni	3.3	7.3	3.5	2.0	1.7	2.0	1.8	1.6	0.0	1.4	3	1	1	2
Julai	3.3	7.6	3.0	1.9	1.3	2.4	1.6	1.2	0.2	1.0	3	1	1	2
Agosti	3.4	7.7	2.9	1.7	2.1	2.4	1.3	1.4	0.4	1.4	3.0	0.9	0.6	2.3
Septemba	3.4	7.0	3.6	1.9	2.3	2.8	1.2	2.1	0.2	0.8	2.9	1.0	0.4	2.3
Oktoba	3.5	7.4	3.6	2.0	2.4	3.1	1.2	1.7	0.3	1.0	3.0	1.0	0.4	1.6
Novemba	3.4	6.6	3.5	2.0	2.2	3.0	1.3	2.9	0.3	0.4	3.0	1.0	0.3	1.7
Desemba	3.6	6.7	3.4	2.0	2.3	3.0	1.3	4.1	0.5	0.3	2.9	0.9	0.4	1.2
2026-Januari	3.3	5.7	2.2	1.2	2.3	2.7	1.1	4.2	0.9	0.6	0.4	1.1	0.5	3.2
Februari	3.2	5.7	2.1	1.1	1.7	2.5	0.9	4.0	1.1	0.6	0.3	1.7	0.3	3.2
Machi	3.2	5.5	2.1	1.3	1.6	2.3	1.1	4.2	1.0	0.6	0.9	2.1	0.3	3.3
Aprili	4.0	5.7	2.3	1.6	1.7	2.6	1.6	9.2	1.0	0.7	2.6	1.8	0.1	3.5
Mei	4.2	5.6	2.1	1.5	0.7	2.5	1.4	11.9	0.9	0.7	2.7	1.9	0.2	3.5
Juni	4.0	4.1	1.9	1.3	1.2	2.5	1.3	13.6	0.9	0.5	2.7	1.9	0.2	3.6
Julai	4.2	4.1	1.9	1.6	1.6	2.2	1.4	13.8	0.6	0.7	2.8	2.7	0.2	3.4

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A9 (ii): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara, Badiliko la Miezi Kumi na Mbili (Makundi Mengine)

Kizio: 2020=100

Kipindi	Faharisi ya Bidhaa za Msingi	Fahirisi Isiyojumuisha Fahirishi za Bidhaa za Msingi	Fahirisi za Mafuta, Nishati na Bili za Maji	Fahirisi za Huduma	Fahirisi za Bidhaa	Fahirisi za Bidhaa na Huduma za Elimu	Fahirisi za Bidhaa zote Isipokuwa Chakula na Vinywaji Visivyo na Kilevi
Mizania (%)	73.9	26.1	5.7	37.2	62.8	4.1	71.8
2023-Januari	2.5	11.8	6.9	2.9	6.1	1.9	3.0
Februari	2.4	11.5	6.4	2.7	6.0	2.1	2.8
Machi	2.3	11.4	5.0	2.7	5.8	2.0	2.7
Aprili	2.0	10.7	0.4	2.6	5.3	2.0	2.3
Mei	2.0	9.4	-1.1	2.2	5.0	2.3	2.1
Juni	1.7	8.7	0.0	1.6	4.7	2.3	1.8
Julai	2.1	6.6	-0.6	2.1	4.0	3.0	2.2
Agosti	2.2	6.4	-0.6	2.2	4.0	3.1	2.4
Septemba	2.3	6.3	0.9	2.2	4.0	3.1	2.4
Oktoba	2.5	5.0	0.0	2.7	3.4	3.1	2.6
Novemba	2.6	5.0	5.3	2.6	3.7	3.2	3.0
Desemba	3.1	3.2	5.1	3.2	3.1	3.6	3.3
2024-Januari	3.2	2.2	6.6	3.4	2.7	3.0	2.8
Februari	3.7	1.4	7.2	3.0	3.0	2.9	3.5
Machi	3.9	0.9	6.6	3.3	2.8	3.0	3.7
Aprili	3.9	1.4	9.3	3.3	3.1	3.1	3.9
Mei	3.6	2.1	9.8	3.0	3.2	3.5	3.7
Juni	3.6	1.8	13.5	2.9	3.2	3.7	4.0
Julai	3.3	2.2	14.6	2.5	3.2	3.0	3.8
Agosti	3.2	3.1	11.2	2.3	3.6	2.8	3.3
Septemba	3.2	3.0	11.5	2.3	3.6	3.0	3.4
Oktoba	3.2	2.4	9.7	2.2	3.5	2.9	3.2
Novemba	3.3	2.1	5.7	2.3	3.3	3.1	2.9
Desemba	3.3	3.3	5.3	1.6	3.8	2.9	2.5
2025-Januari	2.7	4.0	3.5	1.0	4.2	4.0	2.1
Februari	2.5	5.0	5.4	1.4	4.2	4.0	2.4
Machi	2.2	6.0	7.9	1.0	4.5	4.0	2.3
Aprili	2.2	5.7	7.3	1.1	4.3	3.8	2.3
Mei	2.1	5.6	6.1	1.0	4.2	3.2	2.1
Juni	1.9	7.1	2.1	0.9	4.7	2.9	1.7
Julai	1.9	7.1	1.0	0.8	4.7	2.8	1.5
Agosti	2.0	7.3	2.6	0.8	4.9	2.8	1.6
Septemba	2.2	6.7	3.7	1.3	4.7	2.5	1.9
Oktoba	2.1	7.3	4.0	1.0	5.0	2.6	1.9
Novemba	2.3	6.2	3.8	1.6	4.4	2.4	2.1
Desemba	2.3	6.2	3.8	1.6	4.4	2.4	2.1
2026-Januari	2.2	6.0	5.2	4.6	2.1	3.9	2.2
Februari	2.1	5.9	2.8	2.2	3.7	0.3	2.1
Machi	2.2	5.6	2.1	2.4	3.6	0.7	2.1
Aprili	3.1	6.3	5.3	4.0	4.0	1.4	3.3
Mei	3.4	6.3	5.0	4.7	4.0	1.5	3.6
Juni	3.7	4.8	6.3	5.4	3.3	1.6	4.0
Julai	3.9	4.9	6.9	5.7	3.3	1.7	4.2

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A9 (iii): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara), Badiliko la Mwezi Mmoja (Makundi Maalumu)

Kizio 2020 =100

Kipindi	Fahirisi Bidhaa Zote	Vyakula na Vinywaji Baridi	Vinywaji Vikali na Tumbaku	Nguo, Mavazi na Viatu	Makazi, maji, umeme, gesi na nishati zinginezo	Samani, Vifaa vya Nyumbani na Ukarabati wa Makazi	Afya	Usafiri	Habari na Mawasiliano	Burudani, Michezo na Utamaduni	Elimu	Migahawa na Huduma za Malazi	Bima na Huduma za Kifedha	Huduma Binafsi, Hifadhi ya Jamii na Bidha na Huduma Mchanganyiko
Mizania (%)	100.0	28.2	1.9	10.8	15.1	7.9	2.5	14.1	5.4	1.6	2.0	6.6	2.1	2.1
2024-Januari	0.7	0.5	0.0	0.1	0.9	0.2	0.7	1.1	0.1	0.5	1.6	1.3	0.3	3.0
Februari	0.5	1.6	0.2	0.1	0.1	0.1	0.4	-0.5	0.8	0.1	0.5	-0.1	0.3	-0.1
Machi	0.8	1.5	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	1.6	0.0	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2
Aprili	0.5	0.8	0.2	0.1	0.8	0.1	0.0	0.3	0.0	0.1	0.0	0.5	0.0	0.4
Mei	0.1	-0.3	0.2	0.1	0.5	0.2	0.0	0.3	0.1	0.3	0.9	0.0	0.1	1.0
Juni	0.1	-0.9	0.0	0.2	1.9	0.3	0.0	0.1	0.1	0.0	0.2	0.5	0.1	0.0
Julai	-0.2	-1.1	0.6	0.1	-0.1	0.3	0.3	0.3	-0.1	0.3	0.0	0.3	0.0	0.0
Agosti	-0.2	-0.1	0.4	0.1	-1.3	0.0	0.2	0.0	-0.1	-0.2	0.0	0.0	0.0	-0.1
Septemba	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.4	0.0	0.0	0.2	0.0
Oktoba	-0.3	-0.5	0.0	-0.1	-0.6	0.0	0.0	-0.3	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.5
Novemba	0.4	1.2	0.1	0.1	0.1	0.3	0.0	0.1	0.1	0.3	0.0	0.0	0.0	0.1
Desemba	1.9	0.5	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.2	0.7
2025-Januari	0.6	1.2	1.4	0.8	0.2	0.3	0.3	0.0	-0.1	0.3	2.9	0.1	0.0	0.9
Februari	0.6	1.2	0.1	0.2	0.9	0.1	0.2	0.3	0.0	0.1	0.2	0.0	0.2	0.1
Machi	0.8	1.9	0.1	0.2	0.9	0.3	0.2	0.4	0.1	0.0	0.0	0.1	0.2	0.2
Aprili	0.4	0.7	0.1	0.0	0.8	0.2	0.2	0.4	0.0	0.1	0.0	0.3	0.2	0.1
Mei	0.1	0.0	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	-0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	0.0	0.0
Juni	0.3	0.7	0.1	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Julai	-0.3	-0.8	0.1	0.0	-0.4	0.6	0.1	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Agosti	-0.1	0.0	0.4	-0.1	-0.6	0.0	-0.1	0.1	0.1	0.2	-0.2	0.0	0.0	0.2
Septemba	-0.6	0.6	0.3	0.3	0.6	0.0	0.9	0.0	-0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1
Oktoba	-0.2	0.0	0.1	-0.5	0.3	0.0	-0.7	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.2	-0.2
Novemba	0.3	0.4	0.1	0.1	-0.2	0.2	0.1	1.3	0.0	-0.2	0.0	0.1	-0.1	0.3
Desemba	0.9	2.0	0.4	0.2	0.5	0.2	0.1	1.4	0.2	-0.1	0.0	0.0	0.1	-0.3
2026-Januari	0.2	0.3	0.2	0.0	0.2	0.0	0.1	0.2	0.2	0.6	0.3	0.3	0.1	2.9
Februari	0.5	1.2	0.0	0.0	0.4	0.0	0.0	0.1	0.2	0.1	0.1	0.6	0.1	0.0
Machi	0.8	1.8	0.1	0.5	0.7	0.1	0.4	0.5	0.0	0.1	0.6	0.4	0.1	0.3
Aprili	1.3	0.9	0.3	0.3	0.9	0.4	0.6	5.2	0.0	0.3	1.6	0.1	0.0	0.2
Mei	0.2	-0.1	-0.1	0.1	-0.8	0.1	0.0	2.4	0.0	0.0	0.1	0.3	0.0	0.1
Juni	0.1	-0.7	-0.1	0.0	0.7	0.0	0.0	1.6	0.0	-0.2	0.0	0.0	0.0	0.1
Julai	-0.1	-0.8	0.2	0.2	0.0	0.4	0.1	0.1	-0.3	0.0	0.1	0.8	0.0	-0.1

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A9 (iv): Mfumuko wa Bei kwa Tanzania Bara, Badiliko la Mwezi Mmoja (Makundi Mengine)

Kizio 2020 =100

Kipindi	Faharisi ya Bidhaa za Msingi	Fahirisi Isiyojumuisha Fahirishi za Bidhaa za Msingi	Fahirisi za Mafuta, Nishati na Bili za Maji	Fahirisi za Huduma	Fahirisi za Bidhaa	Fahirisi za Bidhaa na Huduma za Elimu	Fahirisi za Bidhaa zote Isipokuwa Chakula na Vinywaji Visivyo na Kilevi
Mizania (%)	73.9	26.1	5.7	37.2	62.8	4.1	71.8
2023-Januari	0.5	1.3	0.2	0.7	0.8	1.5	0.5
Februari	0.1	1.3	-0.1	0.1	0.6	0.3	0.0
Machi	0.2	2.1	1.0	0.2	1.1	0.0	0.3
Aprili	0.2	0.7	-0.1	0.1	0.5	0.0	0.2
Mei	0.5	-0.7	0.7	0.5	0.0	0.3	0.4
Juni	0.2	-0.1	0.7	0.2	0.0	0.1	0.2
Julai	0.4	-1.6	-1.2	0.5	-0.5	0.7	0.4
Agosti	0.1	-1.5	0.1	0.2	-0.7	0.2	0.3
Septemba	0.1	0.2	-0.5	0.1	0.1	0.1	0.0
Oktoba	-0.1	-0.4	-0.1	0.0	-0.2	-0.1	0.0
Novemba	0.2	1.3	3.5	0.0	0.8	0.1	0.5
Desemba	0.6	0.5	0.9	0.7	0.6	0.4	0.6
2024-Januari	0.7	0.4	1.7	0.9	0.4	0.9	0.0
Februari	0.5	0.5	0.2	-0.3	0.9	0.2	0.0
Machi	0.4	1.6	0.5	0.5	0.9	0.1	0.5
Aprili	0.2	1.3	2.4	0.1	0.8	0.2	0.3
Mei	0.2	-0.1	1.2	0.2	0.1	0.6	0.3
Juni	0.2	-0.4	4.1	0.2	0.0	0.3	0.5
Julai	0.1	-1.1	-0.3	0.1	-0.4	0.1	0.1
Agosti	-0.1	-0.6	-2.9	0	-0.3	0	-0.3
Septemba	0.1	0.1	-0.2	0	0.1	0.3	-0.3
Oktoba	-0.1	-0.9	-1.7	-0.1	-0.4	-0.2	-0.3
Novemba	0.3	0.9	-0.2	0.1	0.7	0.2	0.1
Desemba	0.3	1.7	0.5	0.1	1.1	0.2	0.2
2025-Januari	0.5	1	-0.1	0.3	0.8	2	0.3
Februari	0.2	1.6	2.3	0.1	0.9	0.2	0.3
Machi	0.2	2.5	2.8	0.1	1.2	0.1	0.4
Aprili	0.2	1	1.9	0.2	0.5	0	0.3
Mei	0.2	-0.2	0	0	0.1	0	0.1
Juni	0.0	1.0	0.2	0.0	0.4	0.0	0.1
Julai	0.1	-1.1	-1.3	0.0	-0.4	0.0	0.0
Agosti	0.0	-0.4	-1.4	0.0	-0.1	0.0	-0.1
Septemba	-0.5	-0.9	0.4	-0.1	0.1	-0.6	0.4
Oktoba	-0.1	-0.4	-1.4	-0.3	-0.1	-0.2	-0.2
Novemba	0.5	-0.1	-0.5	0.6	0.2	0.1	0.3
Desemba	0.4	2.2	1.3	0.5	1.2	-0.1	0.5
2026-Januari	0.2	0.4	-0.1	0.3	0.2	0.3	0.2
Feb	0.1	1.4	0.5	0.2	0.6	0.1	0.2
Machi	0.3	2.3	2.1	0.3	1.2	0.5	0.4
Aprili	1.1	1.7	5.1	1.8	1.0	0.7	1.5
Mei	0.4	-0.2	-0.3	0.7	0.0	0.1	0.4
Juni	0.3	-0.4	1.5	0.7	-0.2	0.1	0.5
Julai	0.2	-1.1	-0.8	0.4	-0.4	0.0	0.2

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu

Jedwali A10: Mwenendo wa Deni la Taifa

Dola za Marekani Milioni

Mchanganuo	Jul-25[r]	Ago-25[r]	Sep-25[r]	Okt-25[r]	Nov-25[r]	Dis-25[r]	Jan-26[r]	Feb-26[r]	Mac-26[r]	Apr-26[r]	Mei-26[r]	Jun-26[r]	Jul-26[p]
1. Jumla ya deni lote la nje lililokubaliwa×	51,658.6	52,612.5	53,761.6	53,464.9	53,372.1	53,720.4	53,967.2	54,350.7	53,945.8	54,326.9	54,805.4	51,042.8	51,101.7
Deni la nje (lililokwishatolewa na linalodaiwa)	33,529.4	33,756.6	34,327.8	34,273.0	34,404.2	34,785.7	35,107.8	35,069.3	35,106.1	35,181.5	35,203.0	35,552.1	35,599.2
Deni ambalo bado halijatolewa	18,129.3	18,855.9	19,433.8	19,191.9	18,968.0	18,934.7	18,859.4	19,281.5	18,839.7	19,145.5	19,602.5	15,490.8	15,502.5
2. Deni la nje kwa mujibu wa aina ya wakopeshaji×	33,529.4	33,756.6	34,327.8	34,273.0	34,404.2	34,785.7	35,107.8	35,069.3	35,106.1	35,181.5	35,203.0	35,552.1	35,599.2
Deni la nchi washirika (Bilateral)	1,458.2	1,478.8	1,480.6	1,457.5	1,439.5	1,502.1	1,515.2	1,505.0	1,477.7	1,484.7	1,481.3	1,466.5	1,477.1
Deni la mashirika ya kimataifa (Multilateral)	19,872.1	19,992.8	20,208.0	20,253.0	20,288.8	20,625.2	20,833.5	20,786.5	20,853.5	20,982.3	21,009.6	21,175.9	21,232.4
Deni la kibiashara	11,537.7	11,634.6	11,984.0	11,909.1	12,038.3	12,025.3	12,126.5	12,148.6	12,151.4	12,089.8	12,103.6	12,302.4	12,283.2
Mikopo ya mauzo ya nje (Export credits)	661.4	650.4	655.2	653.4	637.6	633.1	632.7	629.2	623.5	624.6	608.4	607.2	606.4
3. Deni la nje kwa mujibu wa aina wakopaji×	33,529.4	33,756.6	34,327.8	34,273.0	34,404.2	34,785.7	35,107.8	35,069.3	35,106.1	35,181.5	35,203.0	35,552.1	35,599.2
Serikali kuu	28,495.0	28,667.2	29,212.2	29,064.9	29,055.5	29,381.3	29,633.1	29,581.4	29,616.1	29,667.5	29,589.7	29,906.2	29,954.3
Mashirika ya umma	1.3	1.3	0.6	0.6	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Sekta binafsi	5,033.1	5,088.1	5,115.0	5,207.5	5,348.1	5,404.3	5,474.7	5,487.9	5,490.0	5,514.0	5,613.3	5,645.9	5,644.9
4. Deni la nje kwa mujibu wa aina ya sarafu×	33,529.4	33,756.6	34,327.8	34,273.0	34,404.2	34,785.7	35,107.8	35,069.3	35,106.1	35,181.5	35,203.0	35,552.1	35,599.2
Dola ya Marekani	21,960.8	22,090.5	22,619.2	22,649.9	22,790.2	22,999.6	23,095.3	23,117.5	23,223.5	23,205.6	23,160.8	23,275.2	23,242.3
Sarafu ya Umoja wa Ulaya (Euro)	5,984.0	6,045.9	6,080.3	6,012.4	6,005.1	6,115.5	6,239.5	6,198.6	6,162.4	6,192.7	6,171.9	6,432.7	6,461.5
Yuan ya China	2,201.5	2,218.0	2,224.1	2,223.8	2,218.9	2,247.7	2,308.6	2,308.6	2,305.9	2,336.4	2,345.0	2,354.1	2,363.0
Sarafu nyinginezo	3,383.0	3,402.0	3,404.3	3,386.9	3,389.9	3,422.8	3,464.5	3,444.6	3,414.2	3,446.8	3,525.3	3,490.0	3,532.4
4. Deni la nje kwa mujibu wa aina ya matumizi×	33,529.4	33,756.6	34,327.8	34,273.0	34,404.2	34,785.7	35,107.8	35,069.2	35,106.1	35,181.5	35,203.0	35,552.1	35,599.2
Urari wa malipo yote ya nje, na bajeti (BOP and budget support)	7,807.4	7,834.4	7,972.2	7,968.6	7,948.0	7,949.8	7,982.8	7,959.6	7,878.7	7,901.5	7,873.7	8,092.8	8,103.2
Usafirishaji na mawasiliano	7,079.5	7,096.1	7,432.4	7,465.0	7,519.3	7,570.5	7,649.9	7,658.6	7,789.7	7,816.6	7,802.8	7,775.4	7,812.5
Kilimo	1,705.1	1,722.6	1,721.6	1,715.6	1,701.7	1,821.1	1,845.7	1,854.2	1,836.4	1,847.6	1,893.3	1,884.6	1,896.6
Nishati na madini	4,004.0	4,026.5	4,050.9	4,082.4	4,201.5	4,202.8	4,221.8	4,247.9	4,270.1	4,304.6	4,334.8	4,503.2	4,451.5
Viwanda	988.3	992.2	993.3	956.5	958.9	937.7	976.1	960.6	954.4	960.8	957.0	949.6	949.7
Huduma za kijamii na elimu	6,645.2	6,711.7	6,763.2	6,765.2	6,738.3	6,794.7	6,884.5	6,845.0	6,813.1	6,869.8	6,902.7	6,907.7	6,951.4
Fedha na bima	1,216.0	1,212.7	1,200.5	1,303.0	1,325.1	1,451.3	1,467.1	1,468.9	1,461.1	1,469.3	1,503.1	1,497.2	1,500.0
Utalii	598.3	597.1	615.2	610.6	604.9	601.0	600.1	598.2	591.7	591.7	591.2	586.4	585.7
Ardhi, majengo na ujenzi	1,780.0	1,844.6	1,843.2	1,783.1	1,781.2	1,774.7	1,765.4	1,765.6	1,802.8	1,802.7	1,729.6	1,732.2	1,722.2
Nyinginezo	1,705.6	1,718.7	1,735.4	1,623.1	1,625.4	1,682.1	1,714.5	1,710.5	1,708.1	1,617.1	1,614.9	1,623.0	1,626.2
6. Deni la nje lililopokelewa–(Disbursements[1])	590.5	183.7	685.3	334.4	336.2	646.9	283.3	122.4	432.0	112.6	233.3	724.9	42.3
Serikali kuu	432.3	99.2	580.3	170.8	155.1	369.5	147.5	70.6	383.7	59.9	104.6	665.9	38.2
Mashirika ya umma	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Sekta binafsi	158.2	84.5	104.9	163.5	181.1	277.5	135.8	51.8	48.3	52.8	128.7	59.1	4.1
7. Ulipaji wa deni la nje–	229.2	125.8	197.3	404.7	179.6	473.5	193.9	125.4	141.5	247.5	192.2	250.7	122.0
Mtaji (Principal)	187.0	62.3	121.1	311.4	134.4	380.8	158.9	52.1	60.0	190.4	140.0	184.9	100.7
Riba	42.1	63.4	76.2	93.3	45.2	92.6	35.0	73.3	81.5	57.1	52.3	65.8	21.4
Malipo mengine	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
8. Mtiririko halisi wa deni la nje–(Net flows on externa	403.4	121.4	564.2	23.0	201.8	266.1	124.3	70.3	372.0	-77.8	93.4	540.0	-58.4
9. Uhamisho halisi wa deni la nje–(Net transfers on e	361.3	58.0	488.0	-70.3	156.7	173.5	89.4	-3.0	290.5	-134.9	41.1	474.2	-79.7
10. Madeni ya nje yaliyochelewa kulipwa kwa mujibu wa aina ya wadai×	575.7	578.9	584.1	593.1	607.4	668.8	687.8	694.1	716.1	756.2	784.1	897.2	979.9
Mtaji uliochelewa kulipwa (Principal Arrears)	392.7	395.4	401.8	407.4	419.7	458.9	469.9	474.8	492.0	521.3	543.3	622.6	693.5
Deni la nchi washirika (Bilateral)	173.9	174.8	175.0	175.1	183.1	184.0	187.8	189.0	188.0	189.2	198.0	197.3	198.0
Deni la mashirika ya fedha ya kimataifa	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.7	0.8	0.8	13.2	13.6
Deni la kibiashara	176.5	178.2	184.5	189.8	193.8	211.8	218.7	222.2	240.4	267.6	279.8	317.9	384.4
Mikopo ya mauzo ya nje	41.6	41.7	41.7	41.8	42.1	62.3	62.7	62.8	62.9	63.8	64.8	94.2	97.4
Riba iliyochelewa kulipwa (Interest Arrears)	183.0	183.5	182.3	185.6	187.7	209.9	217.9	219.4	224.1	234.9	240.8	274.6	286.4
Deni la nchi washirika (Bilateral)	78.6	78.7	78.7	78.7	79.0	80.1	80.3	80.2	80.0	80.1	80.6	80.5	80.6
Deni la mashirika ya fedha ya kimataifa	22.1	22.1	22.1	22.1	22.5	22.9	23.2	22.9	22.4	22.7	22.6	24.1	24.4
Deni la kibiashara	60.0	60.3	58.9	62.2	63.4	79.4	86.8	88.4	93.4	103.3	108.4	133.1	144.1
Mikopo ya mauzo ya nje	22.2	22.4	22.6	22.7	22.7	27.5	27.6	27.8	28.4	28.8	29.2	36.9	37.4
11. Jumla ya deni la nje la Serikali na sekta binafsi	33,712.4	33,940.1	34,510.1	34,458.7	34,591.9	34,995.6	35,325.7	35,288.6	35,330.2	35,416.4	35,443.8	35,826.6	35,885.6
12. Jumla ya deni la ndani la Serikali	13,886.2	15,146.4	15,407.9	15,620.1	15,742.5	15,485.0	15,329.1	15,253.7	14,917.3	15,117.6	15,045.7	14,989.7	14,896.6
13. Jumla ya deni	47,598.6	49,086.4	49,918.0	50,078.7	50,334.4	50,480.6	50,654.8	50,542.3	50,247.5	50,534.0	50,489.4	50,816.4	50,782.1
Kiwango cha ubadilishaji fedha, mwishoni wa kipindi (TZS/USD)	2,545.8	2,463.3	2,442.8	2,451.6	2,436.8	2,447.5	2,518.1	2,542.5	2,577.4	2,602.0	2,609.2	2,623.5	2,649.7

Chanzo: Wizara ya Fedha na Benki Kuu ya Tanzania

Tanbihi: Madeni yaliyochelewa kulipwa kwenye mashirika ya kimataifa ni yale yanayodaiwa kwa sekta binafsi;–inaashiria mtiririko wa deni katika kipindi husika; ×inahusu hali ya deni mwisho wa kipindi husika;

r ni takwimu zilizorekebishwa; na p, takwimu za awali

Tafsiri ya Dhana Muhimu

Ujazi wa fedha

Hujumuisha fedha zote zilizo kwenye mzunguko, nje ya mfumo wa kibenki na amana zote za wakazi wa hapa nchini zilizo kwenye mabenki. Kwa Tanzania ujazi wa fedha hutafsiriwa katika ngazi tatu ambazo ni ; Ujazi wa fedha kwa tafsiri finyu (M1), Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2) na Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3).

Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana zaidi (M3)

Ujazi wa fedha unaojumuisha ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2) na amana za fedha za kigeni zilizowekwa na wakazi kwenye benki ndani ya nchi.

Ujazi wa fedha kwa tafsiri pana (M2)

Hii inajumuisha ujazi wa fedha kwa tafsiri finyu (M1) pamoja na amana za akiba na za muda maalumu zilizo katika shilingi, zilizowekwa katika mabenki hapa nchini.

Ujazi wa fedha kwa tafsiri finyu (M1)

Hujumuisha fedha zilizo kwenye mzunguko, nje ya mfumo wa kibenki pamoja na amana za hundi za wakazi zilizo katika mabenki.

Fedha taslim (M0)

Hujumuisha fedha zote zilizo kwenye mzunguko nje ya mfumo wa benki, fedha taslimu katika hifadhi za mabenki na amana za mabenki zilizowekwa Benki Kuu katika shilingi ya Tanzania. Aidha fedha hizi hujulikana kama fedha za msingi.

Riba ya Benki Kuu

Ni kiwango cha riba kinachoamuliwa na Kamati ya Sera ya Fedha na kutumiwa na Benki Kuu kusimamia, kuashiria na kutekeleza sera ya fedha.

Fedha zilizo nje ya mfumo wa kibenki

Hujumuisha noti na sarafu za shilingi ya Tanzania zinazozunguka nje ya mfumo wa benki. Fedha hizi hujuimusiaha fedha zote zilizo nje ya Benki Kuu ya Tanzania na taasisi nyingine za fedha.

Riba inayotumika kuthamini dhamana za serikali kabla ya kuiva

Kiwango cha riba ambacho Benki Kuu ya Tanzania inatumia katika kufanya tathmini fedha inayotakiwa kulipwa pale mwekezaji anapotaka kurejesha dhamana za Serikali (Treasury bills) kwa madhumuni ya kupata fedha. Kiwango hiki hukokotolewa kwa kuongeza kipengele cha ziada (loaded factor) juu ya riba ya Benki Kuu. Kipengele hiki huamuliwa na kuidhinishwa na Kamati ya Sera ya Fedha (MPC) kulingana na hali ya ukwasi katika uchumi.

Kiwango cha kubadilisha fedha

Ni bei ambayo sarafu moja inaweza kununuliwa na sarafu nyingine, kwa mfano, shilingi ya Tanzania (TZS) kwa dola ya Marekani (USD).

Deni la taifa

Ni jumla ya madai yote kwa Serikali na sekta binafsi.

Deni la umma

Deni linalolipwa au lililodhaminiwa na Serikali Kuu. Deni la umma la Tanzania linajumuisha vipengele viwili vikuu: deni la ndani (linalokopwa hasa kugharamia nakisi ya bajeti) na deni la nje (linalokopwa kimsingi kugharamia miradi ya maendeleo). Deni la nje linajumuisha madeni ambayo Serikali Kuu inadaiwa na wadai wa nje, pamoja na madeni ya nje wa idara na wakala wa Serikali ambayo yamedhaminiwa na Serikali Kuu.

Deni la nje

Ni jumla ya mikopo iliyokopwa na wakazi wa nchi kutoka kwa wakopeshaji wa nje kupitia benki za biashara, serikali za kigeni, au taasisi za kifedha za kimataifa. Hujumuisha deni la nje la umma na la sekta binafsi la muda mrefu. Deni hili pia hujumuisha matumizi ya mikopo ya Shirika la Fedha la Kimataifa (IMF), na mikopo ya muda mfupi (yenye muda wa ukomavu wa mwaka mmoja au chini ya hapo), pamoja na malimbikizo ya riba ya ya mikopo ya muda mrefu.

Mfumuko wa bei

Kiwango ambacho wastani wa bei za bidhaa na huduma katika uchumi huongezeka kwa kipindi fulani. Kiwango hiki huwa kinawasilishwa kwa asilimia. Aidha, ongezeko la mfumuko wa bei huashiria kupungua kwa nguvu ya kununua au thamani ya fedha ya nchi husika.

Mfumuko wa bei wa msingi

Ni kasi ya mabadiliko ya bei za bidhaa na huduma, zisizohusisha nishati, vyakula visivyochakatwa na huduma za umeme na maji kwa kipindi maalum. Bidhaa za vyakula visivyochakatwa, nishati, huduma za umeme na maji hazijumishwi kwa kuwa bei zake hubadilikabadilika na zinaweza kuathiriwa mambo mengine yasiyohusisha ongezeko la ujazi wa fedha.

Mfumuko wa bei za vyakula

Ni kiwango cha mabadiliko ya bei za vyakula vyote vilivyochakatwa na visivyochakatwa.

Mfumuko wa bei usio wa vyakula

Ni ongezeko la bei za bidhaa na huduma zote isipokuwa bidhaa za chakula na vinywaji visivyo na kilevi.

Akiba ya fedha za kigeni

Akiba ya fedha za kigeni inajumuisha fedha na rasilimali zote za kifedha nje ya nchi ambazo zinasimamiwa na Benki Kuu ya Tanzania. Akiba hii hutumika kugharamia malipo ya nje, na pia kudhibiti kiwango cha nakisi ya urari wa malipo, kupitia ushiriki katika masoko ya fedha za kigeni. Akiba hii inajumuisha dhahabu-fedha inayomilikiwa na Benki Kuu ya Tanzania, haki maalum wanazopewa wanachama wa Shirika la fedha duniani (IMF) kutumia kiwango cha fedha za kigeni (Special Drawing Rights (SDRs), akiba ya fedha za kigeni katika Shirika la Fedha Duniani (IMF), pamoja na rasilimali za fedha za kigeni zilizopo Benki Kuu ya Tanzania kwa ajili ya kukidhi mahitaji ya kulipia bidhaa na huduma nje ya nchi

Soko la fedha baina ya mabenki

Ni utaratibu au sehemu ya soko la fedha ambapo mabenki hukopeshana fedha kwa kwa vipindi maalumu. Katika soko hili, kila mkopo unaotolewa huwakilisha makubaliano baina ya benki kukopeshana kiwango husika kwa muda fulani na kiwango fulani cha riba.

Sera ya fedha inayotumia riba

Ni mfumo wa sera ya fedha unaotumiwa na Benki Kuu kudhibiti mfumuko wa bei na kuchagiza ukuaji wa uchumi kupitia riba za mikopo. Kwa kutumia mfumo huu, Benki Kuu ya Tanzania hupanga Riba ya Benki Kuu kila robo mwaka ili kuathiri gharama na upatikanaji wa mikopo katika uchumi. Benki hutumia nyenzo mbalimbali za sera ya fedha kama vile kuuza au kununua dhamana za serikali, hati fungani za serikali, kubadilisha sehemu ya amana ambazo benki zinatakiwa kuweka kisheria katika Benki Kuu ili kudhibiti kiwango cha ukwasi katika uchumi.

Mkopo wa siku moja wa Benki Kuu

Ni utaratibu unaoziwezesha benki kukopa fedha kutoka Benki Kuu kwa hiyari yao kwa muda wa siku moja, kwa kuweka rehani hatifungani zinazokidhi vigezo kama dhamana .

Riba ya Mkopo wa siku moja

Ni kiwango cha riba kinachotozwa na Benki Kuu ya Tanzania kwa mikopo inayotolewa kwa benki kupitia mkopo wa siku moja 'Lombard'. Riba hii hutumika kama ukomo wa juu wa wigo wa riba ya Benki Kuu (CBR).

Akaunti ya mapato ya msingi

Hujumuisha mapato yanayotokana na malipo kwa wafanyakazi, riba, gawio na faida zinazotokana na uwekezaji, mapato ya kodi, na mapato mengineyo yakiwemo yanayohusiana na bima na mifuko ya pensheni.

Akaunti ya mapato ya upili

Hujumuisha uhamisho wa fedha usiohusisha mauziano au mabadilishano ya bidhaa, huduma au rasilimali yoyote yenye thamani ya kiuchumi baina ya wakazi wa nchi tofauti.

Soko la fedha baina ya mabenki kwa siku moja

Ni sehemu ya soko la fedha inayohusisha mikopo ya muda mfupi baina ya mabenki.

Katika utaratibu huu, wakopeshaji hukubaliana na wakopaji kukopeshana fedha kwa muda wa siku moja tu, ambapo mkopaji anapaswa kulipa fedha hizo pamoja na riba mwanzoni mwa siku inayofuata.

Mikopo ya muda mfupi toka kwa mabenki (repo)

Ni utaratibu ambao Benki Kuu hukopa fedha kutoka kwa benki kwa kuuza dhamana, kwa makubaliano ya kurejesha fedha hizo pamoja na kiwango fulani cha riba baada ya muda maalumu kwa kuzinunua tena dhamana hizo kutoka kwa benki zilizokopesha. Utaratibu huu hutumika kupunguza ukwasi katika uchumi.

Mikopo ya muda mfupi kwa mabenki (reverse repo)

Ni utaratibu ambao Benki Kuu hukopesha fedha kwa benki kupitia ununuzi wa dhamana kwa makubaliano ya kurejesha fedha hizo pamoja na kiwango fulani cha riba baada ya muda fulani, kwa kuziuza tena dhamana hizo kwa benki zilizokopeshwa. Utaratibu huu hutumika kuongeza ukwasi katika uchumi.

Wastani wa riba za dhamana za Serikali

Hiki ni kiwango cha jumla cha riba ya dhamana za serikali, ambacho hukokotolewa kwa kuzingatia thamani ya mauzo ya dhamana za siku 35, 91, 182, na siku 364, ambacho huwasilishwa kwa asilimia.

ISSN 0856 - 6844

TANZANIA

Kwa maelezo zaidi wasiliana na :
Benki Kuu Ya Tanzania, Barabara ya 16 Jakaya Kikwete
Sanduku la Posta 2303
40184 Dodoma, Tanzania
Simu: +255 26 2963182-7/ au +255 22 223 2541

Taarifa hii inapatikana kwenye tovuti http:*//www.bot.go.tz*

Imechapishwa na Maktaba Benki Kuu Ya Tanzania